

Uwolnienie potencjału

Plan ratunkowy
dla Europy

ZESPÓŁ PRACY
DLA POLSKI

Spis treści

UWOLNIENIE POTENCJAŁU - PLAN RATUNKOWY DLA EUROPY	3
1. POLITYKA KLIMATYCZNA: REWIZJA KONIECZNA	8
2. EUROPE CRAFTED & DESIGNED - PRAGMATYCZNA STRATEGIA NA PRZYSZŁOŚĆ	17
3. REALNE I SKUTECZNE FINANSOWANIE....	32
4. REFORMA BIUROKRACJI UPROSZCZENIE PRZEPISÓW, LIKWIDACJA BARIER BIUROKRATYCZNYCH I DEREGULACJA	37
5. NA ZAKOŃCZENIE:	49

Uwolnienie Potencjału - Plan Ratunkowy dla Europy

Rewizja regulacji klimatycznych, pragmatyzm strategii, skuteczne finansowanie, uproszczenie przepisów i likwidacja barier biurokratycznych - konieczne reformy i działania dla przywrócenia konkurencyjności gospodarki i powrotu na ścieżkę zrównoważonego wzrostu

Europa stoi w obliczu poważnego kryzysu gospodarczego. Raporty Mario Draghiego i Enrico Letty wskazują na główne przyczyny tego stanu rzeczy: wysokie koszty energii, obciążenia klimatyczne, nadmierną biurokrację, brak innowacyjności, lukę inwestycyjną oraz uzależnienie od dostaw surowców i technologii z Chin oraz USA. Choć diagnoza ta jest zasadniczo trafna, proponowane w raportach środki zaradcze są niewystarczające i w wielu przypadkach mogą pogłębić kryzys, prowadząc do dalszej deindustrializacji, utraty suwerenności strategicznej oraz obniżenia poziomu życia obywateli.

Unia Europejska wpadła w pułapkę "niemożliwej triady" – próby jednoczesnej realizacji trzech ambitnych celów strategicznych:

- **Utrzymania państwa dobrobytu** – Europa chce nadal zapewniać swoim obywatelom wysoki poziom życia, w tym szeroki dostęp do usług publicznych, wsparcia socjalnego i infrastruktury.
- **Realizacji ambitnych celów klimatycznych** – UE stawia na transformację energetyczną, dekarbonizację gospodarki i osiągnięcie neutralności klimatycznej w ramach Zielonego Ładu.
- **Zapewnienia bezpieczeństwa geopolitycznego** – Europa musi odpowiedzieć na rosnące zagrożenia, takie jak wojna w Ukrainie, niestabilność w sąsiedztwie oraz rywalizacja z globalnymi potęgami, jak Chiny czy USA.

Decydenci nie przyjmują do wiadomości że **trzy cele są ze sobą sprzeczne, a ich jednoczesna realizacja w obecnych warunkach jest niemożliwa**. Dążenie do osiągnięcia jednego z nich musi bowiem negatywnie wpływać na pozostałe. Ambitne cele klimatyczne wymagają niewspółmiernych do efektów nakładów finansowych i technologicznych, co może obniżyć konkurencyjność przemysłu europejskiego i wpłynąć na wzrost kosztów życia obywateli. Co więcej realizują politykę klimatyczną jednocześnie nadal hołdując idei otwartego handlu gospodarczego, nie widząc sprzeczności pomiędzy ambitną (ambitniejszą niż inni - lead by example) polityką klimatyczną a podpisywaniem kolejnych porozumień free trade agreement. Utrzymanie państwa dobrobytu i szerokiego systemu socjalnego wymaga stabilnych wpływów budżetowych, które mogą być zagrożone przez deindustrializację wynikającą z przeregulowania klimatycznego. Zapewnienie bezpieczeństwa geopolitycznego wymaga z kolei inwestycji w obronność i infrastrukturę strategiczną, co dodatkowo obciąża budżety państw członkowskich. Bez ambitnej agendy cyfrowej Europa odpadnie z globalnego wyścigu o konkurencyjność.

Brak jasnej hierarchii tych celów oraz niezdolność do zredefiniowania strategii prowadzi do groźby stagnacji gospodarczej, utraty konkurencyjności oraz osłabienia pozycji Europy na

arenie międzynarodowej. **Konieczne jest zatem przyjęcie bardziej realistycznej strategii, która uwzględnia możliwości gospodarcze i społeczne państw członkowskich, zapewnia równowagę między celami do których dąży UE zarazem jednoznacznie wskaże kluczowe obszary wzrostu i przewag komparatywnych gospodarki europejskiej.**

Najważniejszym wyzwaniem dla Europy jest reindustrializacja, czyli odbudowa i wzmocnienie rodzimego przemysłu. To właśnie przemysł, będący podstawą gospodarki, pozwala na budowanie trwałego wzrostu i zapewnienie stabilnych miejsc pracy. „Klimatyczna hipokryzja” – polegająca na przenoszeniu energochłonnych zakładów poza Europę – nie tylko nie przyczynia się do globalnej redukcji emisji, ale jednocześnie osłabia konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw, hamuje efekty mnożnikowe i efekty rozlewania się (spillover) na obszary innowacyjne. Aby temu zaradzić, niezbędny jest **Plan Ratunkowy dla Europy** – rewizja celów klimatycznych, nowa pragmatyczna strategia rozwoju uwzględniająca rosnące wyzwania konkurencyjne w zakresie wyzwań cyfrowych, uproszczenie regulacji, obniżenie kosztów produkcji oraz inwestycje w technologie, które pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie zasobów.

Obecna polityka Komisji Europejskiej opiera się na nierealistycznych celach klimatycznych i centralistycznym modelu zarządzania, który sprzyja rozmyciu odpowiedzialności. Dodatkowo krytyczna analiza skuteczności założeń „lead by exaple” jednoznacznie wskazuje, że to założenie się nie sprawdziło. Globalni gracze nie przyjęli podobnych do unijnych regulacji, jak zakładała Komisja Europejska, wręcz przeciwnie - wycofują się z polityk klimatycznych na rzecz wsparcia swoich gospodarek, czego zdają się nie dostrzegać unijni decydenci. Niezmienna presja na przyjęcie 90% celu redukcji emisji do 2040 roku oraz niedostateczne działania na rzecz bezpieczeństwa energetycznego i surowcowego zagrażają przyszłości. Europa, nie dysponując wystarczającymi zasobami budżetowymi, ryzykuje dalszym uzależnieniem od państw trzecich, co odbije się nie tylko na gospodarce, ale również na bezpieczeństwie strategicznym i stabilności geopolitycznej. Zamiast brnąć w skompromitowaną zieloną agendę Europa musi przeznaczać zasoby na zbudowanie trwałej podstawy dla funkcjonowania gospodarki jak i budowę przewag na poziomie globalnym.

Polska, przewodnicząc Radzie UE, ma niepowtarzalną okazję do inicjowania zmian. **Wsparcie dla reindustrializacji, polityk wzmacniających niezależność energetyczną i surowcową oraz rewizji Zielonego Ładu powinno być priorytetem polskiej prezydencji.** To również moment, by zablokować szkodliwe regulacje i promować rozwiązania, które będą służyć interesom gospodarki i obywateli.

Europa stoi przed wyborem: dalsza marginalizacja i zależność od innych mocarstw czy odbudowa potęgi przemysłowej, która zapewni dobrobyt obywatelom i bezpieczeństwo strategiczne jednocześnie osiągając poziom silnej gospodarki globalnej. Decyzje podjęte w nadchodzących latach będą miały kluczowe znaczenie dla przyszłości całego kontynentu. Unia Europejska musi przestać być zakładnikiem ideologii i skupić się na odbudowie swojej pozycji jako lidera globalnej gospodarki.

Polityka klimatyczna: rewizja konieczna

Obecna polityka klimatyczna, z jej nierealistycznymi celami redukcji emisji i presją na transformację energetyczną bez odpowiedniego zabezpieczenia suwerenności energetycznej, prowadzi do degradacji przemysłu oraz wzrostu ubóstwa energetycznego wśród obywateli. W obliczu obecnych wyzwań gospodarczych i energetycznych, Unia Europejska stoi przed koniecznością rewizji kluczowych regulacji klimatycznych, w tym pakietu Fit for 55. W obecnej formie wiele zapisów tych regulacji jest nierealistycznych, co może prowadzić do poważnych skutków gospodarczych i społecznych. **Wyznaczony cel redukcji emisji o 55% do 2030 roku okazuje się niemożliwy do osiągnięcia w aktualnych warunkach gospodarczych.** Zamiast tego, cel ten **powinien zostać zawieszony do czasu powrotu UE na stabilną ścieżkę wzrostu i przywrócenia globalnej konkurencyjności**, z uwzględnieniem różnic w poziomie rozwoju państw członkowskich. Wprowadzanie bardziej elastycznych kamieni milowych (np. na 2040 lub 2045 rok) pozwoli na lepsze dostosowanie regulacji do lokalnych uwarunkowań. Oceniając postępy, należy uwzględniać wskaźniki emisji per capita oraz emisji w przeliczeniu na PKB, aby zapewnić sprawiedliwe traktowanie wszystkich krajów. Dążenie do osiągnięcia 90% redukcji emisji do 2040 roku bez uwzględnienia realnych możliwości technologicznych i gospodarczych Europy grozi upadkiem kluczowych sektorów przemysłowych oraz do zubożenia społeczeństwa i obniżenia warunków życia. W Stanach Zjednoczonych także społeczeństwo odczuło na własnej skórze skutki prowadzenia nieefektywnej polityki klimatycznej. W jej efekcie globalne emisje gazów cieplarnianych nie były niższe, lecz gdzie indziej emitowane do atmosfery. Jednocześnie gospodarka USA traciła swój potencjał, podlegała deindustrializacji poprzez przenoszenie produkcji do Chin. USA zerwało z taką polityką wychodząc z Porozumienia Paryskiego dot. klimatu. Wcześniej przez kilka lat prowadzona już była polityka decouplingu, czyli uniezależniania się od produkcji chińskiej dla rynku USA. To oznacza, że Stany Zjednoczone są o kilka kroków przed Europą.

System handlu emisjami (ETS) wymaga pilnych zmian. Obecna dominacja instytucji finansowych na rynku ETS prowadzi do spekulacyjnego wzrostu cen uprawnień. Wprowadzenie zakazu uczestnictwa instytucji finansowych oraz zwiększenie podaży uprawnień pozwoli obniżyć ceny i złagodzić ich negatywny wpływ na gospodarkę, a wyznaczona arbitralnie cena maksymalna nie pozwoli na ponowne niekontrolowane skoki kosztów. Ponadto nowy **system ETS2**, planowany na 2027 rok, musi **zostać uchylony** i ponownie gruntownie przeemyślany. **Rewizja dyrektywy budynkowej** oraz harmonogramu redukcji emisji w transporcie i przemyśle jest niezbędna, aby uniknąć destabilizacji energetycznej. **Należy przedłużyć możliwość korzystania z węgla i gazu** jako źródeł energii oraz uwzględnić realne potrzeby energetyczne poszczególnych państw członkowskich. Zawieszenie i reforma systemu świadectw pochodzenia dla OZE oraz długoterminowej strategii dotyczącej gazu naturalnego pozwoli na lepsze zarządzanie transformacją energetyczną. **Rewizja strategii CBAM** oraz utrzymanie instrumentów antydumpingowych i antysubsydyjnych są konieczne, aby chronić europejski przemysł przed negatywnymi skutkami globalnej konkurencji. Wprowadzenie mechanizmów rekompensat kosztów pośrednich, mechanizmu wyboru między zakupem uprawnień do emisji a inwestycjami niskoemisyjnymi oraz przedłużenie darmowych uprawnień w ETS pomogą utrzymać

konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw. **Zawieszenie obowiązku kupowania uprawnień do emisji w zamian za inwestycje w modernizację przemysłu pozwoli na przyspieszenie inwestycji.** Rewizja dyrektywy o redukcji emisji w **silnikach spalinowych** oraz **przesunięcie zakazu ich sprzedaży do roku 2050** jest także konieczna. Każda nowa regulacja klimatyczna powinna być oceniana pod kątem jej wpływu na bezpieczeństwo energetyczne. Kluczowe jest również uwzględnienie emisji transportowych w bilansach emisji produktów importowanych spoza UE oraz rozwój infrastruktury gazowej, w tym terminali LNG, aby zapewnić stabilne dostawy energii. Podsumowując **konieczne jest odrzucenie Zielonego Ładu** w obecnym kształcie i ponowne przemyślenie polityki klimatyczno-energetycznej Unii z uwzględnieniem w niej priorytetów takich jak innowacyjne technologie, **renesans energetyki jądrowej**, rozwój niskoemisyjnych technologii przemysłowych oraz stopniowa, a nie gwałtowna dekarbonizacja.

Europe Crafted & Designed - pragmatyczna strategia na przyszłość

To wizja, która łączy działania krótkoterminowe mające na celu ochronę obywateli i **gospodarek państw członkowskich przed globalnymi kryzysami z ambitnym planem długoterminowego rozwoju.** Kluczowym celem jest stworzenie silnej, niezależnej i innowacyjnej Europy, zdolnej sprostać globalnym wyzwaniom, zapewnić bezpieczeństwo surowcowe i energetyczne, a także poprawić poziom życia obywateli w całej Unii. **Fundamentem strategii jest zrównoważenie aspiracji ekologicznych z potrzebami przemysłu,** zapewnienie niezależności surowcowej i technologicznej oraz wzmocnienie infrastruktury strategicznej (transportowej i energetycznej), a przez to stworzenie warunków do przyspieszonego rozwoju. **UE musi znacząco zwiększyć swoje bezpieczeństwo energetyczne poprzez dywersyfikację źródeł energii oraz rozwój niskoemisyjnych technologii.** Wzmocnić infrastrukturę strategiczną wspierającą zarówno rozwój gospodarczy, spójność regionalną, jak i bezpieczeństwo, z naciskiem na państwa graniczne UE. Wprowadzić mechanizmy podobne do rynku mocy dla surowców strategicznych i przemysłu obronnego. Stworzyć wspólne rezerwy strategicznych surowców energetycznych, aby zabezpieczyć dostawy w sytuacjach kryzysowych. **Silna gospodarka UE wymaga odbudowy i rozwoju przemysłu, szczególnie w sektorach strategicznych, takich jak obronny, energetyczny i technologiczny.** Wsparcia przemysłu obronnego oraz rozwoju dóbr podwójnego zastosowania, które wzmocnią bezpieczeństwo i zdolności technologiczne Europy. **Inwestycje w zaawansowane technologie, w tym sztuczną inteligencję, półprzewodniki, robotykę oraz technologie niskoemisyjne muszą być priorytetem.** Konieczne jest przyspieszenie innowacyjności poprzez zwiększenie finansowania projektów badawczych oraz rozwój centrów innowacji w całej UE. W globalnym wyścigu zbrojeń cyfrowych, Europa nie może trwać w okowach skomplikowanych regulacji i rozwiązań hamulcowych. Trzeba znacząco zwiększyć inwestycje w badania i rozwój, szczególnie w obszarach sztucznej inteligencji, automatyzacji, biotechnologii i technologii kwantowych. Jednym z preferowanych rozwiązań jest tworzenie zachęt dla firm do lokowania produkcji w UE, w tym ulg podatkowych, grantów na badania i rozwój oraz uproszczenia przepisów dla inwestorów.

Realne i skuteczne finansowanie

Unia Europejska, aby skutecznie stawić czoła globalnej konkurencji i wspierać własną transformację gospodarczą, musi zreformować i uprościć mechanizmy finansowe oraz inwestycyjne. **Celem jest zwiększenie atrakcyjności UE jako miejsca do inwestowania oraz zapewnienie stabilnych źródeł finansowania dla kluczowych projektów.** W tym kontekście równie istotne jest uproszczenie procesów administracyjnych, jak i wprowadzenie innowacyjnych narzędzi finansowych. Unia Europejska stoi przed koniecznością zbudowania bardziej efektywnego i atrakcyjnego środowiska, które pozwoli na skuteczne pozyskanie finansowania realizację kluczowych projektów inwestycyjnych i gospodarczych. **Włączenie nowych źródeł finansowania, takich jak fundusze emerytalne, kapitał wysokiego ryzyka, skuteczna polityka fiskalna czy opodatkowanie rajów podatkowych, stworzy podstawy do dynamicznego rozwoju gospodarczego w UE.** Harmonizacja przepisów podatkowych i inwestycyjnych oraz uproszczenie procedur administracyjnych dodatkowo zwiększą konkurencyjność wspólnotowego rynku. Polska, dzięki swoim doświadczeniom w uszczelnianiu podatków, może odegrać kluczową rolę w kształtowaniu reform fiskalnych.

Reforma biurokracji uproszczenie przepisów, likwidacja barier biurokratycznych i deregulacja

Nadmierna biurokracja i przeregulowanie ograniczają rozwój gospodarczy Europy. **Kardynalne uproszczenie przepisów oraz likwidacja barier biurokratycznych** zwiększą konkurencyjność gospodarki, skrócą procesy decyzyjne i ujednolicią regulacje na wspólnym rynku. Konieczne działania obejmować muszą minimum **50% ograniczenie wymogów sprawozdawczych**, takich jak dyrektywa o zrównoważonym rozwoju, oraz wprowadzenie „milczącej zgody” przyspieszającej decyzje administracyjne. Uproszczenie programów ramowych UE i wdrożenie zachęt fiskalnych wzmocnią innowacyjność, a harmonizacja regulacji dotyczących niewypłacalności oraz usunięcie barier podatkowych dla inwestycji transgranicznych stworzą bardziej spójne środowisko biznesowe. **W sektorach strategicznych, jak przemysł obronny czy surowce strategiczne, uproszczenie zasad współpracy między przedsiębiorstwami ułatwi realizację wspólnych projektów, nie naruszając zasad konkurencji.** Uproszczenie ram pomocy publicznej przyczyni się do szybszego realizowania inwestycji w kluczowe sektory, takie jak energia, przemysł zaawansowanych technologii czy infrastruktura strategiczna. Stabilne i przewidywalne regulacje pozwolą przedsiębiorstwom planować działania długoterminowo. Konieczne jest również uproszczenie i przyspieszenie procedur dotyczących pozwoleń oraz ograniczenie do minimum formalności w przypadku inwestycji strategicznych. Harmonizacja przepisów na wspólnym rynku oraz uproszczenie mechanizmów przyznawania dotacji stworzą bardziej efektywne środowisko biznesowe. Wspólne instrumenty wsparcia, takie jak Europejskie Instrumenty Inwestycyjne, zagwarantują równe traktowanie wszystkich państw członkowskich. Koordynacja prac poszczególnych Dyrekcji Generalnych KE nad zmianą unijnych polityk klimatycznych, energetycznych i handlowych w Komisji Europejskiej pozwoli uniknąć skumulowanych obciążeń, a jednolity dla całej Komisji wzór oceny skutków regulacji umożliwi identyfikację i eliminację negatywnych konsekwencji nowych przepisów.

Strategia ta ma na celu wzmocnienie przemysłu, rozwój innowacyjności i tworzenie przewidywalnych warunków dla zrównoważonego rozwoju gospodarki UE.

Pierwszym krokiem w kierunku rewolucji cyfrowej na Europie jest zdecydowane ograniczenie zbędnej biurokracji, aby umożliwić szybszą i bardziej elastyczną reakcję na zmiany technologiczne. Aktualnie rozwój nowoczesnych rozwiązań – od chmury obliczeniowej, przez Internet rzeczy (IoT), aż po zaawansowane systemy blockchain – jest hamowany przez skomplikowane procedury urzędowe oraz przepisy nieprzystające do realiów transformacji cyfrowej. **Reforma, która zredukuje formalności, uwzględni potrzeby innowacyjnych podmiotów i stworzy warunki do błyskawicznego testowania nowych technologii, stanowi fundament budowania cyfrowej konkurencyjności Unii Europejskiej.** Deregulacja powinna iść w parze z opracowaniem ambitnych programów wsparcia innowacji oraz edukacji cyfrowej, które umożliwią unijnym przedsiębiorstwom skuteczne konkurowanie na globalnym rynku. Uproszczenie procedur i ograniczenie barier administracyjnych pozwoli firmom szybciej wprowadzać innowacyjne produkty oraz pozyskiwać potrzebne środki na rozwój.

1. Polityka klimatyczna: rewizja konieczna

Konieczne jest niezwłoczne otwarcie prawa klimatycznego oraz przyjętych regulacji Fit for 55 - tylko ich głęboka rewizja powstrzyma katastrofę ekonomiczną Europy.

- **Rewizja Prawa Klimatycznego** zaplanowana na pierwsze półrocze 2025 roku to moment, w którym Europa musi dokonać biznesowego rachunku zysków i strat. Prawo klimatyczne UE musi być dostosowane do obecnych warunków makroekonomicznych. Utrzymywanie ambitnego celu redukcji emisji o 55% do 2030 roku, w obliczu spowolnienia wzrostu gospodarczego, wysokiej inflacji oraz trudności związanych z dekarbonizacją sektorów energochłonnych, będzie skutkować dalszym osłabieniem konkurencyjności UE na globalnej arenie. Zamiast forsować niemożliwe do osiągnięcia cele, Unia powinna skupić się na **zawieszeniu celu redukcji emisji o 55% na rok 2030** do momentu ustabilizowania sytuacji gospodarczej i powrotu na ścieżkę wzrostu i konkurencyjności mierzonej obiektywnymi wskaźnikami. Unia powinna przyjąć Globalny Wskaźnik Konkurencyjności (GCI) jako jedno z głównych narzędzi oceny swoich działań klimatycznych. Koniecznym wskaźnikiem granicznym, odblokowującym ewentualny powrót do ambitniejszej polityki klimatycznej powinno być również zrównanie PKB na mieszkańca z tym osiąganym przez USA. Dodatkowo należy wprowadzić elastyczne kamienie milowe, takich jak cele redukcji na rok 2040 czy 2045, które pozwolą państwom członkowskim dostosować tempo transformacji do lokalnych warunków gospodarczych i społecznych. Konieczne jest przy tym uwzględnienie różnic w rozwoju państw członkowskich, poprzez bardziej sprawiedliwy system oceny postępów redukcji emisji, bazujący na wskaźnikach emisji per capita oraz emisji w przeliczeniu na PKB. Dodatkowo, należy uwzględnić specyfikę budżetów narodowych, szczególnie w kontekście rosnących nakładów na obronność wynikających z zobowiązań sojuszniczych NATO, i konieczności zwiększenia tych nakładów do co najmniej 5% PKB na cele obronne. Państwa członkowskie, które

intensyfikują swoje wydatki na obronność w odpowiedzi na zwiększone zagrożenia geopolityczne, mają przecież ograniczone możliwości inwestycji w transformację energetyczną. Wprowadzenie elastycznych mechanizmów oceny i realizacji celów klimatycznych pozwoli uniknąć pogłębiających się podziałów między państwami członkowskimi. Różnice w strukturze gospodarek, poziomie zależności od paliw kopalnych czy możliwościach inwestycyjnych wymagają dostosowania regulacji do lokalnych realiów. W tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na benchmarki emisji: ustalanie realistycznych wskaźników emisji dla sektorów energochłonnych, takich jak przemysł stalowy czy chemiczny, z uwzględnieniem technologicznych ograniczeń i kosztów transformacji oraz na fundusze wspierające transformację: zwiększenie budżetu Funduszu Modernizacyjnego i Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz rozszerzenie zakresu ich zastosowania – choćby o gaz czy energetykę jądrową, aby wspierać kraje najbardziej dotknięte kosztami dekarbonizacji.

- **Wyznaczenie kolejnych bardziej ambitnych celów klimatycznych powinno zostać odsunięte w czasie do momentu osiągnięcia 55% celu redukcji emisji.** Należy bezwzględnie odejść od arbitralnego politycznego wyznaczania kolejnych celów klimatycznych bez uwzględnienia ich wpływu na gospodarkę unijną.
- **Rezygnacja z wliczania do limitu emisji dla danego państwa nowych inwestycji przemysłowych,** zwłaszcza gałęzi przemysłu ciężkiego. Inwestycje objęte reindustrializacją muszą mieć swoje własne, dedykowane regulacje w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz ochrony klimatu, których spełnienie będzie możliwe i nie będzie powodować ucieczki inwestorów. W innym przypadku przemysł europejski będzie stale duszony, a jego konkurencyjność nadal będzie przegrywać z pozaeuropejskimi graczami. Limity emisji, które już teraz nie wystarczają na przydzielenie strategicznym gałęziom przemysłu, skutecznie blokują innowacyjność i drenują środki przedsiębiorstw, które z powodzeniem mogłyby być przeznaczane na modernizację i nowe technologie.
- **Reforma systemu EU ETS,** zaplanowana na I kwartał 2025 roku, stanowi istotny punkt agendy Komisji Europejskiej oraz Parlamentu Europejskiego. Obecnie dyskusja koncentruje się jedynie na uwzględnieniu w systemie tzw. jednostek emisji negatywnych (carbon removals), co w założeniu ma wspierać technologie pochłaniania dwutlenku węgla. Jednak zgodnie z nieformalną zasadą „otwierasz jedno, otwierasz wszystko”, daje to przestrzeń na szersze zmiany w ramach dyrektywy EU ETS (Dyrektywa 2003/87/WE). Należy zatem podjąć skuteczne i radykalne działania mające na celu korektę mechanizmów rynku emisji, zwiększenie jego przejrzystości oraz ochronę europejskiego przemysłu przed skutkami nadmiernych kosztów emisji. Konieczne reformy EU ETS to:
 - wykluczenie instytucji finansowych z rynku uprawnień - Raport Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) wskazuje, że nawet 2/3 dostępnych uprawnień znajduje się w rękach instytucji finansowych. Ich

działalność spekulacyjna przyczyniła się do wzrostu cen uprawnień z poziomu około 20 EUR za tonę CO₂ w 2020 roku do ponad 80 EUR w 2023 roku. Uprawnienia powinny być dostępne wyłącznie dla podmiotów faktycznie emitujących CO₂;

- Wprowadzenie limitu ceny uprawnień do emisji CO₂ (10 euro za tonę) - aby zapobiec dalszemu wzrostowi cen, należy ustanowić limit cenowy (price cap) na poziomie umożliwiającym konkurencyjność przemysłów energochłonnych w UE;
 - Zwiększenie podaży uprawnień na rynku w ramach mechanizmów awaryjnych (emergency measures) poprzez mechanizm rewizyjny tymczasowego zwiększenia liczby dostępnych uprawnień w okresach kryzysowych, zgodnie z art. 29a Dyrektywy EU ETS;
 - Rewizja harmonogramu redukcji puli uprawnień. W związku z zawieszeniem celu redukcji emisji o 55%, konieczne jest zmniejszenie tempa redukcji całkowitej liczby uprawnień dostępnych na rynku;
 - Uchylenie i ponowna analiza systemu ETS2 (dla sektorów budownictwa i transportu drogowego). System, który ma zacząć obowiązywać od 2027 roku, jest nieakceptowalny ze względu na pociągający za sobą wzrost kosztów energii i paliw dla gospodarstw domowych. Powinien zostać niezwłocznie uchylony, a jego funkcjonalność oraz wpływ na rynek poddane szczegółowej analizie w 2025 roku;
 - Zastąpienie ETS2 bardziej efektywnymi mechanizmami – należy ponownie przeanalizować wprowadzenie alternatywnych instrumentów, takich jak regulacje celowe dla poszczególnych sektorów, zamiast ogólnoeuropejskiego systemu handlu emisjami.
- **Rewizja Dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD),** Dyrektywa 2010/31/UE, ze zmianami wprowadzonymi przez Dyrektywę 2018/844/UE) musi stać się jednym z kluczowych tematów agendy Komisji Europejskiej w 2025 roku. Rewizja tej dyrektywy oraz harmonogramu redukcji emisji w transporcie i przemyśle jest niezbędna, aby uniknąć destabilizacji energetycznej oraz nadmiarowych kosztów społecznych. Regulacje w niej zawarte, szczególnie w zakresie zwiększania efektywności energetycznej budynków i przechodzenia na zeroemisyjne źródła energii, wymagają ponownej analizy w kontekście zmieniających się realiów gospodarczych i energetycznych. Kluczowe postulaty rewizji EPBD to:
 - weryfikacja założeń dotyczących harmonogramu modernizacji budynków i przesunięcie terminów obowiązkowej zeroemisyjności nowych budynków o co najmniej 10 lat, aby zapewnić możliwość technicznej i finansowej realizacji wymagań w państwach członkowskich o różnym poziomie rozwoju gospodarczego i dostępności technologii;
 - Przedłużenie możliwości korzystania z tradycyjnych źródeł energii - zachowanie możliwości wykorzystania węgla w systemach grzewczych do minimum 2050 roku w państwach najbardziej uzależnionych od tego surowca, przedłużenie okresu przejściowego dla instalacji gazowych co najmniej do 2050 roku, z uwzględnieniem ich znaczenia w bilansie energetycznym UE oraz jako źródła stabilnej energii dla regionów o ograniczonym dostępie do OZE;

- rewizja wymagań dotyczących pomp ciepła i źródeł elektrycznych - obecne regulacje promują instalację pomp ciepła jako kluczowego elementu dekarbonizacji budynków. Należy urealnić i zredukować wymagania dotyczące instalacji pomp ciepła, uwzględniając bilans mocy i obciążenie sieci elektroenergetycznych w UE, wprowadzając jednocześnie bardziej elastyczne rozwiązania, takie jak hybrydowe systemy grzewcze;
 - Zróżnicowanie wymagań w zależności od sytuacji krajów członkowskich - w ramach rewizji EPBD należy wprowadzić przepisy uwzględniające specyfikę lokalnych warunków energetycznych, gospodarczych i klimatycznych z zastosowaniem mechanizmów derogacji dla państw o wysokim udziale paliw kopalnych w miksie energetycznym, takich jak Polska, Bułgaria czy Rumunia;
 - Uwzględnienie aktualnego zapotrzebowania na energię i bilansu mocy w UE. Według danych Eurostatu zapotrzebowanie na energię w sektorze budynków stanowi około 40% całkowitego zużycia energii w UE. Przyspieszona elektryfikacja sektora budowlanego bez odpowiednich inwestycji w sieci energetyczne grozi destabilizacją systemu energetycznego. Należy uwzględnić realistyczne prognozy dotyczących bilansu mocy i możliwości technicznych państw członkowskich w procesie rewizji.
- **Rewizja Dyrektywy w sprawie redukcji emisji silników spalinowych do zera do 2035 roku.** Przesunięcie terminu zakazu wprowadzenia silników spalinowych na rynek przynajmniej na 2050 rok. Należy przy tym uwzględnić różnice w rozwoju technologicznym i gospodarczych możliwościach poszczególnych państw członkowskich, wprowadzić etapowe kamienie milowe (w 2040 lub 2045 roku) dla państw o niższych dochodach i gorszej infrastrukturze ładowania oraz dopuścić bardziej zróżnicowane technologie, takich jak pojazdy hybrydowe czy napędzane paliwami alternatywnymi, jako rozwiązanie przejściowe. Zgodnie z Rozporządzeniem (UE) 2019/631, od 2035 roku wszystkie nowe samochody osobowe i dostawcze sprzedawane na rynku UE mają być pojazdami zeroemisyjnymi, jest to cel nierealny zarówno ze względu na niewystarczającą infrastrukturę ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych, różnice w tempie wdrażania regulacji między państwami członkowskimi, wynikające z nierówności gospodarczych i infrastrukturalnych a przede wszystkim wysokie koszty produkcji i zakupu pojazdów elektrycznych. Jednocześnie z badań McKinsey wynika, że w 2024 roku jedynie 16% Europejczyków nieposiadających samochodu elektrycznego rozważa jego zakup w przyszłości (spadek z 18% w 2021 roku). Europejski przemysł motoryzacyjny jest jednym z filarów gospodarki Unii Europejskiej, odpowiadając za około 7% PKB UE i zatrudniając ponad 13 milionów osób (bezpośrednio i pośrednio). Sektor ten jest kluczowy dla poziomu eksportu UE i rozwoju innowacji, znajdując się jednocześnie pod presją dostosowania się do wymogów polityki klimatycznej UE, w szczególności związanych z celem osiągnięcia zeroemisyjności nowych pojazdów do 2035 roku. W obliczu globalnej konkurencji i braku dostatecznych mechanizmów wsparcia, Unia sama doprowadza do masowej deindustrializacji i utraty milionów miejsc pracy. Przejście na pojazdy elektryczne wymaga gigantycznych inwestycji w badania, rozwój i infrastrukturę.

Tymczasem dostęp do surowców krytycznych, takich jak lit czy kobalt, kontrolowany jest przez Chiny, co uzależnia UE od jednego z największych globalnych rywali. Unia, zamiast wspierać własny przemysł, oddaje rynek w ręce zewnętrznych dostawców, narażając europejskich producentów na niewypłacalność. Elektryfikacja floty oznacza także drastyczny wzrost cen nowych pojazdów, co wykluczy miliony Europejczyków z możliwości posiadania samochodu pogłębiając w wielu regionach tzw. ubóstwo komunikacyjne. Wprowadzenie zakazu sprzedaży pojazdów spalinowych uderza w miejsca pracy w sektorze motoryzacyjnym, zwłaszcza w krajach takich jak Niemcy, Rumunia, Czechy, Szwecja czy Polska. Tysiące fabryk może zostać zamkniętych, a miliony pracowników staną się ofiarami unijnej polityki klimatycznej. Producenci i dostawcy z sektora spalinowego zostaną zmarginalizowani lub zmuszeni do likwidacji działalności. Podczas gdy USA wspiera swoje firmy motoryzacyjne, a Chiny masowo subsydują swój przemysł EV, UE skupia się na zakazach i obciążeniach regulacyjnych. Europejscy producenci nie są w stanie konkurować z tańszymi i lepiej wspieranymi produktami z innych regionów świata, co prowadzi do bankructw i wycofywania się z globalnych rynków. Plan zeroemisyjności do 2035 roku to de facto zielone światło dla importu pojazdów z Chin, które zalewają europejski rynek tanimi elektrykami. Europa, zamiast rozwijać własne moce produkcyjne, staje się klientem i zakładnikiem państw trzecich.

- **Rewizja norm emisji CAFE.** Unia Europejska wprowadziła normy emisji spalin znane jako Corporate Average Fuel Economy (CAFE), które mają na celu redukcję emisji dwutlenku węgla (CO₂) z pojazdów. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/631 z dnia 17 kwietnia 2019 r., ustalono szczegółowe normy dotyczące emisji CO₂ dla samochodów osobowych i lekkich pojazdów dostawczych, wprowadzając stopniowe obniżanie dopuszczalnych poziomów emisji w latach 2021–2030. Producenci, aby spełnić zaostrzone wymagania, muszą inwestować w drogie technologie. Koszty te są przerzucane na nabywców końcowych, co prowadzi do znacznego wzrostu cen nowych samochodów. Przewiduje się, że średni koszt nowego pojazdu może wzrosnąć o 15–20% do 2030 roku. Komisja Europejska zaplanowała na drugi kwartał 2025 roku przegląd obowiązujących przepisów w ramach rozporządzenia (UE) 2019/631. Celem zapowiedzianej rewizji ma być analiza możliwości dostosowania wymagań emisji CO₂ do realnych możliwości technologicznych producentów i nabywców, jednak zamiast tego **należy natychmiastowo i bezwzględnie zawiesić obecne normy emisji i wprowadzić system oceny kosztów oraz korzyści związanych z redukcją emisji.** Przede wszystkim zaś dostosować wymagania do realiów gospodarczych i technologicznych państw członkowskich.
- **Rewizja mechanizmu CBAM** - odważne kroki dla obrony przemysłu europejskiego i realizmu klimatycznego. Mechanizm dostosowywania cen na granicach węglowych (CBAM), ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956, miał na celu zabezpieczenie przemysłu europejskiego przed ucieczką emisji

i wzmocnienie unijnych ambicji klimatycznych. Jednakże obecne przepisy, z uwagi na swoją biurokratyczną złożoność i brak dostatecznego wsparcia dla przemysłu, paradoksalnie doprowadzają do deindustrializacji Europy, osłabienia jej pozycji geopolitycznej oraz wzrostu zależności od importu produktów wysokoemisyjnych. Europejski przemysł, już teraz ponoszący ogromne koszty związane z systemem EU ETS, stoi przed perspektywą nowych, arbitralnych opłat nałożonych w ramach CBAM. Zamiast wspierać transformację energetyczną, system ten przyczynia się do utraty tysięcy miejsc pracy i przeniesienia produkcji poza Unię. Wysokie ceny surowców i produktów podstawowych, takich jak stal, cement, aluminium czy nawozy, bezpośrednio przekładają się na wzrost kosztów produkcji w UE. Europejskie firmy, które już zmagają się z wysokimi kosztami energii wynikającymi z polityki dekarbonizacji i systemu handlu emisjami (EU ETS), stają się mniej konkurencyjne na rynku globalnym. To prowadzi do zjawiska "carbon leakage" w odwrotnym kierunku – nie jako ucieczki emisji, lecz jako ucieczki inwestycji i miejsc pracy do krajów trzecich, które nie są objęte podobnymi mechanizmami. Implementacja CBAM odbywa się w oderwaniu od faktycznych możliwości technicznych i ekonomicznych sektora energochłonnego. Komisja Europejska nie przeprowadziła dogłębnej analizy skuteczności mechanizmu, co grozi poważnymi konsekwencjami dla konkurencyjności europejskiej gospodarki. Harmonogram stopniowego wycofywania darmowych uprawnień w ramach EU ETS, na rzecz pełnego wdrożenia CBAM, jest oderwany od rzeczywistości gospodarczej i stwarza dodatkowe ryzyko wzrostu kosztów produkcji w Europie. Wycofywanie darmowych uprawnień w ramach EU ETS powinno zostać wstrzymane co najmniej do 2035 roku. Jest to kluczowe dla uniknięcia sytuacji, w której przemysł europejski zostanie zniszczony przez nierówną konkurencję z krajami o łagodniejszych regulacjach klimatycznych. Należy niezwłocznie podnieść poziomu wsparcia dla sektorów energochłonnych do minimum 90% ponoszonych kosztów pośrednich, wprowadzić automatyczne mechanizmy korygujące rekompensaty w przypadku gwałtownego wzrostu cen energii lub uprawnień emisji, aby zapobiec dalszej eskalacji kosztów, należy wprowadzić maksymalny pułap cenowy dla opłat CBAM - 10 EUR za tonę CO₂. Pułap ten musi być powiązany z limitem cenowym na zreformowanym rynku EU ETS oraz z globalnymi średnimi kosztami redukcji emisji, aby uniknąć karania unijnego przemysłu. Metodologia CBAM również musi zostać zrewidowana. Mechanizm CBAM powinien być rozszerzony, aby uwzględniać rzeczywiste ślady węglowe produktów, a nie wyłącznie ich kraj pochodzenia. Umożliwi to eliminację paradoksów, w których produkty wysokoemisyjne z krajów trzecich są uprzywilejowane w stosunku do mniej emisyjnych wyrobów unijnych. W kontekście rosnących napięć międzynarodowych, CBAM powinien uwzględniać nie tylko kwestie emisji, ale także strategiczne interesy Europy. Proponuje się zatem zwolnienia z opłat dla kluczowych partnerów handlowych, pod warunkiem spełnienia wymagań środowiskowych. Należy także rozważyć stworzenie funduszu transformacji przemysłowej z dochodów CBAM, aby wspierać strategiczne sektory, takie jak stal, chemikalia i nawozy.

- **Zrównanie pozycji energii jądrowej z odnawialną w zakresie, taksonomii i pomocy państwa** oraz zdecydowane promowanie inwestycji w energetykę jądrową jako fundament transformacji energetycznej UE. Rozporządzenie (UE) 2020/852 o Taksonomii Zrównoważonego Finansowania marginalizuje potencjał energii jądrowej, ograniczając jej pełnoprawne uznanie jako technologii dekarbonizacyjnej. Taki stan rzeczy podważa skuteczność unijnej polityki klimatycznej i destabilizuje rynek inwestycyjny w kluczowych sektorach energetycznych. Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01) nie uwzględniają rzeczywistej roli energii jądrowej w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego i ograniczeniu emisji CO₂, co blokuje państwa członkowskie przed pełnym wykorzystaniem tej technologii. Europejski Zielony Ład oraz powiązane dokumenty strategiczne promują nieproporcjonalnie technologie odnawialne, które – mimo swojej roli – nie są w stanie zapewnić bezpieczeństwa energetycznego i stabilności dostaw na poziomie wymaganym przez przemysł i konsumentów. Marginalizacja energii jądrowej w taksonomii finansowej oraz ograniczenia w pomocy publicznej uniemożliwiają państwom członkowskim pełne wykorzystanie tej technologii, co prowadzi do niedostatecznego wsparcia dla kluczowych projektów infrastrukturalnych. Unia Europejska, mimo ambitnych założeń, nie jest w stanie osiągnąć neutralności klimatycznej bez stabilnego i niskoemisyjnego źródła energii, jakim jest atom. Obecna polityka nadmiernego promowania OZE ignoruje problem ich niestabilności i konieczności wspierania ich przez systemy rezerwowe oparte na paliwach kopalnych. Energia jądrowa może wypełnić tę lukę bez dodatkowych emisji. Należy pilnie, w I kwartale 2025 roku, znowelizować akt delegowany do rozporządzenia (UE)2020/852 - energia jądrowa powinna być w pełni uznana jako równorzędna technologia dekarbonizacyjna bez warunków przejściowych. Konieczne jest również wprowadzenie kryteriów technicznych na równi z OZE. Ocena projektów jądrowych powinna uwzględniać jedynie ich potencjał redukcji emisji, a nie dodatkowe ograniczenia związane z gospodarką odpadami. Radykalne uproszczone powinny być zasady pomocy państwa poprzez rewizję wytycznych (2022/C 80/01). Zasady wsparcia dla energetyki jądrowej powinny być dostosowane do rzeczywistych potrzeb państw członkowskich, z uwzględnieniem kosztów budowy infrastruktury i badań nad nowymi technologiami. Należy utworzyć Fundusz Jądrowy już w ramach obecnych Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021–2027 z dedykowanym mechanizmem finansowania projektów jądrowych wspierającym budowę dużych elektrowni i rozwój małych modułowych reaktorów (SMR). Dodatkowymi działaniami powinno być wprowadzenie ulg podatkowych dla inwestorów angażujących się w rozwój infrastruktury jądrowej, z priorytetem dla prywatnych inwestycji w SMR i reaktory czwartej generacji, zwiększenie finansowania z EBI poprzez stworzenie specjalnych linii kredytowych na preferencyjnych warunkach dla projektów jądrowych, w tym na badania i rozwój oraz rozwój wspólnych projektów transgranicznych - promowanie współpracy między państwami członkowskimi w ramach inicjatyw takich jak Euratom. Pełne wykorzystanie energii jądrowej pozwoli na osiągnięcie neutralności klimatycznej bez ryzyka destabilizacji systemu energetycznego. Tańsza, przewidywalna i niskoemisyjna energia jądrowa umożliwi obniżenie kosztów produkcji, co zwiększy

konkurencyjność europejskiego przemysłu na rynku globalnym. Rozwój energetyki jądrowej zmniejszy zależność UE od importu gazu i ropy, zwiększając bezpieczeństwo energetyczne w kontekście geopolitycznym. Inwestycje w zaawansowane technologie reaktorowe pozwolą Europie stać się liderem w dziedzinie nowoczesnej energetyki jądrowej, przyciągając globalne inwestycje.

- **Rewizja Dyrektywy 2023/1791 (RED III) – ustanowienie wspólnego celu dla energii odnawialnej i jądrowej.** W ramach kalendarza prac Komisji Europejskiej na rok 2025 przewiduje się dalsze prace nad wdrażaniem celów RED III, w szczególności monitorowanie postępów w realizacji celu na 2030 rok (podniesiony do 42,5% z możliwością aspiracyjnego zwiększenia do 45% w ramach „Fit for 55”), ocena skuteczności mechanizmów finansowych wspierających OZE, takich jak Fundusz Modernizacyjny czy Społeczny Fundusz Klimatyczny, możliwości dalszego zwiększenia udziału OZE w kontekście aktualizacji strategii REPowerEU. Energia jądrowa, jako źródło o zerowej emisji CO₂ podczas produkcji energii, musi zostać uwzględniona w kolejnych rewizjach dyrektywy RED III jako technologia niskoemisyjna, zrównana z odnawialnymi źródłami energii. W rewizji dyrektywy (RED IV) należy wprowadzić zapisy umożliwiające państwom członkowskim zaliczanie energii jądrowej do celów OZE w proporcji odpowiadającej jej udziałowi w miksie energetycznym. Jednocześnie należy odejść od wyznaczania nowych celów do czasu osiągnięcia już przyjętych oraz skorygować horyzont czasowy osiągnięcia aktualnych celów o wskaźnik oparty o PKB danego państwa członkowskiego.
- **Rewizja Funduszu Modernizacyjnego** – adaptacja do aktualnych realiów gospodarczych. Oparty na art. 10d Dyrektywy 2003/87/WE (zmienionej Dyrektywą 2018/410). Fundusz wspiera modernizację sektora energetycznego w krajach członkowskich o niższych dochodach, lecz jego zakres i budżet są nieadekwatne do obecnych wyzwań gospodarczych, technologicznych oraz społecznych. Należy rozważyć zwiększenie alokacji Funduszu Modernizacyjnego o minimum 40% oraz przeznaczenie części środków na infrastrukturę związaną z energetyką jądrową, w tym budowę nowych reaktorów, modernizację istniejących elektrowni oraz rozwój systemów magazynowania energii. Technologie jądrowe powinny zostać włączone do priorytetów Funduszu. Fundusz Modernizacyjny powinien wspierać rozwój reaktorów SMR (Small Modular Reactors), które mogą zostać wdrożone w państwach członkowskich jako alternatywa dla dużych jednostek energetycznych. Państwa członkowskie, które korzystają z Funduszu Modernizacyjnego, powinny być zobowiązane do uwzględnienia energetyki jądrowej w swoich strategiach osiągania neutralności klimatycznej, co zapewni stabilność dostaw energii.
- **Pilna weryfikacja strategii wodorowej UE i rewizja jej założeń.** Strategia wodorowa UE została przyjęta w ramach Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i jest powiązana z celami klimatycznymi określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119, tzw. Europejskim prawie klimatycznym, które

wprowadza zobowiązania do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 roku. Zgodnie z raportem Europejskiego Trybunału Obrachunkowego (ETO), strategia Komisji Europejskiej dotycząca zielonego wodoru (tzw. Hydrogen Strategy, przyjęta w 2020 roku) zawierała założenia, które nie odzwierciedlały realistycznych prognoz kosztów, inwestycji i możliwości produkcyjnych w Unii Europejskiej. Założone w strategii ceny zielonego wodoru oraz wymagane nakłady inwestycyjne zostały ocenione przez ETO jako zbyt optymistyczne, co powoduje ryzyko niedoszacowania kosztów transformacji. Produkcja, transport i magazynowanie zielonego wodoru wymaga nowej infrastruktury, której budowa nie została odpowiednio uwzględniona w strategii. Obecna zdolność produkcji wodoru z wykorzystaniem energii odnawialnej (elektrolizy) w UE nie jest wystarczająca do realizacji celów strategii. Państwa takie jak USA czy Chiny wprowadzają bardziej konkurencyjne mechanizmy wsparcia dla wodoru, co stawia europejskie inicjatywy w mniej korzystnej pozycji. W kontekście zmieniających się warunków gospodarczych, geopolitycznych i technologicznych, niezbędne jest przeprowadzenie dogłębnej analizy i rewizji strategii wodorowej w 2025 roku. Należy przeprowadzić szczegółowe analizy kosztów produkcji wodoru w UE z uwzględnieniem technologii, kosztów energii i dostępu do surowców, z naciskiem na realistyczne prognozy nakładów inwestycyjnych. Należy również niezwłocznie dodać technologie jądrowe jako źródła "zielonego" wodoru. Zrównanie wodoru produkowanego przy użyciu energii jądrowej (tzw. "nuclear hydrogen") z zielonym wodorem pozwoli na zwiększenie dostępności niskoemisyjnego wodoru. Działanie to należy powiązać z przepisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (RED II) oraz ich rewizją. Należy również rozważyć wsparcie dla technologii wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) w celu produkcji wodoru o niskiej emisji dwutlenku węgla oraz przyspieszyć inwestycje w infrastrukturę przesyłową i magazynową podwójnego zastosowania (dla gazu i wodoru) poprzez rozszerzenie zakresu inwestycji kwalifikujących się do finansowania z TEN-E (Trans-European Energy Infrastructure).

2. Europe Crafted & Designed - pragmatyczna strategia na przyszłość

- **Mainstreaming polityki bezpieczeństwa energetycznego w Unii Europejskiej.** Każda przyjmowana polityka i regulacja, niezależnie od poziomu jej bezpośredniego związku z energetyką lub przemysłem musi być szczegółowo oceniana pod kątem wpływu na bezpieczeństwo energetyczne, aby zapobiegać sytuacjom, w których nieadekwatne decyzje regulacyjne osłabiają zdolność państw członkowskich do reagowania na kryzysy energetyczne. Brak kompleksowego podejścia do bezpieczeństwa energetycznego w dotychczasowych przepisach, takich jak Rozporządzenie w sprawie gazów fluorowanych (F-gas Regulation), Rozporządzenie w sprawie redukcji emisji metanu (Methane Emissions Reduction Regulation) czy Dyrektywa w sprawie sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju korporacyjnego (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), prowadził do obciążeń, które ograniczają zdolność europejskiego przemysłu do konkurencyjności na globalnym rynku. Przykładem niedostatecznego uwzględnienia aspektów bezpieczeństwa energetycznego jest wykluczenie tradycyjnej infrastruktury gazowej z zakresu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 w sprawie transeuropejskiej infrastruktury energetycznej (TEN-E). Choć polityka dekarbonizacji pozostaje celem Unii, ignorowanie znaczenia gazu ziemnego jako paliwa przejściowego i jego infrastruktury dla bezpieczeństwa dostaw uwidoczniło się w trakcie kryzysu energetycznego w 2022 roku. Wykluczenie infrastruktury gazowej z katalogu projektów o znaczeniu wspólnotowym (PCI) ograniczyło możliwości finansowania i koordynacji działań związanych z rozwojem niezbędnych terminali LNG, interkonektorów gazowych czy magazynów gazu, które mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia ciągłości dostaw w Europie Środkowo-Wschodniej i regionach granicznych UE. Aby skutecznie uwzględnić bezpieczeństwo energetyczne w unijnej polityce, konieczna jest rewizja Rozporządzenia TEN-E, która przywróci infrastrukturę gazową jako element o znaczeniu wspólnotowym. Wprowadzenie kryterium bezpieczeństwa dostaw do oceny projektów kwalifikujących się do wsparcia w ramach TEN-E jest niezbędne, aby zapewnić państwom członkowskim możliwość rozwijania infrastruktury niezbędnej do stabilizacji dostaw energii. Jednocześnie należy uwzględnić infrastrukturę wodorową i technologii OZE, ale w sposób komplementarny, uwzględniający realia gospodarcze i technologiczne każdego z państw członkowskich. Równocześnie należy przeprowadzić rewizję zasad pomocy państwa określonych w Wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01), aby umożliwić państwom członkowskim większą elastyczność w finansowaniu projektów strategicznych, takich jak budowa terminali LNG, rozbudowa magazynów gazu czy rozwój infrastruktury przesyłowej. Zmiany te powinny obejmować także możliwość wsparcia projektów na poziomie regionalnym, co zwiększy elastyczność i dostosowanie inwestycji do specyfiki poszczególnych rynków energetycznych. Nie mniej istotne jest zapewnienie, aby przyjmowane regulacje dotyczące zrównoważonego rozwoju, takie jak CSRD, nie ograniczały inwestycji w technologie kluczowe dla bezpieczeństwa energetycznego. CSRD powinna być poddana rewizji w celu wprowadzenia wyłączeń lub uproszczonych

wymogów dla projektów strategicznych w obszarze energetyki i infrastruktury. Ponadto Rozporządzenie w sprawie redukcji emisji metanu powinno uwzględniać specyfikę rynku dostawców gazu oraz infrastruktury gazowej w UE, oferując elastyczne podejście do wymogów redukcji emisji w sektorach, które mają kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa dostaw. Rozbudowa infrastruktury transportowej, energetycznej i magazynowej powinna być wspierana przez programy finansowe UE, takie jak Łącząc Europę (Connecting Europe Facility, CEF) oraz Fundusz Modernizacyjny, które mogą zostać rozszerzone o specjalne linie finansowania projektów mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego. Wzmocnienie infrastruktury granicznej, zwłaszcza w Europie Środkowo-Wschodniej, wymaga również synergii z programami wspierającymi rozwój infrastruktury transportowej, jak Rozporządzenie w sprawie transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T, Rozporządzenie (UE) 1315/2013), które powinno uwzględniać rozwój multimodalnych korytarzy transportowych dla surowców i energii. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego UE wymaga działań na kilku poziomach. Konieczna jest dalsza dywersyfikacja źródeł energii, zarówno pod względem geograficznym, jak i technologicznym. Należy promować rozwój niskoemisyjnych technologii energetycznych, takich jak energetyka jądrowa, OZE czy wodór, jednocześnie zapewniając odpowiednie mechanizmy wsparcia dla sektora wydobywczego i przetwórczego surowców energetycznych, które są kluczowe dla tych technologii. Nieodzownym elementem jest również stworzenie wspólnych rezerw strategicznych surowców energetycznych, takich jak węgiel, gaz ziemny, ropa naftowa czy paliwo jądrowe, które mogą być zarządzane przez państwa członkowskie we współpracy z Komisją Europejską. Mechanizm ten powinien być wspierany przez środki z Europejskiego Funduszu Modernizacyjnego oraz Funduszu Innowacyjnego, co umożliwi równomierne rozłożenie kosztów między kraje członkowskie. Rezerwy te muszą być budowane z myślą o stabilności dostaw w sytuacjach kryzysowych, takich jak przerwy w imporcie z krajów trzecich, i powinny być w pełni interoperacyjne w ramach unijnego rynku energetycznego. Suwerenność technologiczna w sektorze energetycznym to kolejny kluczowy obszar. UE musi zwiększyć zdolność do produkcji i rozwoju technologii związanych z transformacją energetyczną, takich jak turbiny wiatrowe, panele fotowoltaiczne, magazyny energii, SMR czy reaktory jądrowe nowej generacji. Zmiany te wymagają rewizji obecnych zasad pomocy państwa, w tym Wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01), aby umożliwić państwom członkowskim elastyczne wsparcie dla strategicznych inwestycji technologicznych. Ponadto technologie te powinny być uwzględnione w unijnej Taksonomii Zrównoważonego Finansowania (Rozporządzenie (UE) 2020/852), co otworzy drogę do mobilizacji prywatnych środków inwestycyjnych. Przyjęcie długoterminowej strategii dotyczącej gazu naturalnego jest absolutnie konieczne. Strategia ta musi opierać się na wiarygodnych prognozach dotyczących udziału gazu w unijnym miksie energetycznym oraz na realistycznych szacunkach dotyczących luki między prognozowanym popytem a zakontraktowanymi dostawami. Decyzje dotyczące przyszłości gazu powinny być podejmowane w oparciu o twarde dane, a nie uwarunkowania polityczne, jak miało to miejsce przy wcześniejszych rewizjach

Rozporządzenia TEN-E. Rewizja tej decyzji jest konieczna, ponieważ brak odpowiedniej infrastruktury, takiej jak terminale LNG czy transgraniczne interkonektory, znacząco ogranicza zdolność państw członkowskich do reagowania na zakłócenia w dostawach. Dodatkowo należy wzmocnić infrastrukturę transportową i energetyczną, szczególnie w regionach granicznych UE, takich jak Europa Środkowo-Wschodnia, które pełnią kluczową rolę w tranzycie surowców i energii. Rozbudowa sieci przesyłowych, magazynów energii oraz terminali importowych to inwestycje o krytycznym znaczeniu, które powinny być priorytetowo traktowane w budżecie unijnym oraz finansowane ze wspólnych funduszy.

- **Realna i przemysłowa strategia przemysłowa Unii Europejskiej - Clean Industrial Deal** musi bezwarunkowo odejść od dogmatu klimatyizmu na rzecz priorytetowego traktowania interesów europejskiego przemysłu. Kluczowe jest zapewnienie mechanizmów ochronnych, zwiększenie inwestycji w sektory strategiczne oraz dostosowanie unijnych regulacji, aby stworzyć środowisko sprzyjające rozwojowi innowacyjnych technologii i gospodarczej niezależności. Clean Industrial Deal musi zostać zaprojektowany jako strategia sprzyjająca odbudowie konkurencyjności i niezależności strategicznej UE, szczególnie w kontekście rywalizacji geopolitycznej i globalnej walki o innowacje technologiczne. Silna gospodarka UE wymaga odbudowy i rozwoju przemysłu, szczególnie w sektorach strategicznych, takich jak obronny, energetyczny i technologiczny. Strategia powinna obejmować następujące działania:
 - **Przebudowa i rozszerzenie mechanizmu rynku mocy w Unii Europejskiej** musi stać się jednym z najważniejszych elementów nowej strategii gospodarczej, ukierunkowanej na obronę interesów Europy. Mechanizm rynku mocy, dotychczas ograniczony do energetyki, powinien zostać rozszerzony na sektory kluczowe: surowce strategiczne i przemysł obronny co pozwoli na zapewnienie stabilnych inwestycji w obszarach kluczowych dla bezpieczeństwa gospodarczego UE, jednocześnie eliminując ryzyko ucieczki kapitału poza granice Wspólnoty. Stworzenie Europejskiego Rynku Surowców Strategicznych (ERSS) jest niezbędne do zapewnienia autonomii surowcowej i zabezpieczenia kluczowych zasobów dla przemysłu ciężkiego, technologicznego i obronnego. Obecne uzależnienie UE od importu metali ziem rzadkich, litu, kobaltu i innych surowców wykorzystywanych w technologii wodorowej i półprzewodnikach stanowi realne zagrożenie suwerenności i stabilności gospodarczej kontynentu. ERSS, wzorowany na rynku mocy w energetyce, powinien działać jako system rekompensat finansowych dla inwestorów realizujących projekty wydobywcze i przetwórcze w UE, zapewniając stałą podaż surowców i redukując zależność od państw trzecich. Regiony takie jak Skandynawia, Bałkany i Europa Środkowo-Wschodnia, posiadające zasoby naturalne, muszą stać się priorytetem inwestycyjnym. Aby uniknąć ograniczeń wynikających z zasad pomocy państwa określonych w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, konieczne jest uznanie ERSS za element wewnętrznego rynku UE, co wymaga rewizji Rozporządzenia (UE) 2019/943. Równie kluczowe jest włączenie przemysłu obronnego do nowego modelu wsparcia. Przemysł obronny, wraz z produkcją dóbr podwójnego zastosowania, powinien zostać objęty

specjalnymi ulgami regulacyjnymi i podatkowymi, a także zwiększonymi znacząco funduszami inwestycyjnymi. Europejski Fundusz Obrony musi bardziej efektywnie wspierać rozwój zaawansowanych technologii wojskowych i cywilnych, takich jak sztuczna inteligencja, systemy autonomiczne i cyberbezpieczeństwo. Niezbędne jest również jednoznaczne włączenie sektora obronnego do unijnej taksonomii finansowej, co umożliwi mobilizację prywatnego kapitału na projekty o znaczeniu strategicznym. Rozszerzony rynek mocy powinien objąć długoterminowe kontrakty inwestycyjne, zapewniając stabilność finansowania w sektorach strategicznych. Takie podejście zagwarantuje rozwój technologii niskoemisyjnych w energetyce, zwiększy lokalne wydobycie surowców i przyczyni się do modernizacji europejskiego przemysłu ciężkiego. Rewizja zasad unijnych dotyczących rynku mocy powinna uznać te mechanizmy za integralną część europejskiej strategii gospodarczej, niezależną od rygorystycznych zasad pomocy publicznej.

- **Zawieszenie systemu świadectw pochodzenia do roku 2035 i jego głęboka reforma.** Zreformowany system powinien docelowo uwzględniać nie tylko tradycyjne źródła odnawialne, takie jak energia słoneczna, wiatrowa, wodna czy geotermalna, ale również – jako część pilnie potrzebnej rewizji unijnej taksonomii zrównoważonego finansowania – energię jądrową. Uznanie energii jądrowej za równorzędną z OZE w systemie świadectw pochodzenia umożliwiłoby przemysłowi korzystanie z stabilnego, przewidywalnego i niskoemisyjnego źródła energii, co jest szczególnie istotne w sektorach energochłonnych. Rewizja RED III powinna jednoznacznie wprowadzić standardy interoperacyjności świadectw pochodzenia, a centralny rejestr, zarządzany przez Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER), powinien zapewniać pełną transparentność i możliwość łatwego handlu świadectwami na poziomie unijnym. Konieczne jest również dostosowanie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej, aby wyeliminować różnice w podejściu krajowych regulatorów.
- **Wsparcie przemysłu obronnego oraz rozwój dóbr podwójnego zastosowania.** Przemysł obronny oraz sektory produkujące dobra podwójnego zastosowania, łączące zastosowania wojskowe i cywilne, stanowią fundament europejskiej autonomii strategicznej, zdolności obronnych i innowacyjności. Program wsparcia przemysłu obronnego powinien opierać się na integracji istniejących mechanizmów, takich jak Europejski Fundusz Obrony (EDF), z nowymi inicjatywami wspierającymi rozwój kluczowych technologii. Mechanizmy te powinny obejmować bezpośrednie wsparcie finansowe dla przedsiębiorstw i konsorcjów zajmujących się rozwijaniem zaawansowanych technologii wojskowych i cywilnych, takich jak sztuczna inteligencja, systemy autonomiczne, cyberbezpieczeństwo oraz technologie kwantowe. Szczególny nacisk należy położyć na tworzenie synergii między sektorem cywilnym a wojskowym, co pozwoli na zwiększenie efektywności finansowania i szybsze wprowadzanie innowacji na rynek. Wprowadzenie dedykowanych instrumentów finansowych dla sektora obronnego wymaga zmian w unijnych regulacjach dotyczących pomocy publicznej. Artykuł 107 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

dotyczący zasad pomocy państwa, powinien zostać dostosowany tak, aby umożliwić państwom członkowskim elastyczne wspieranie projektów obronnych i dóbr podwójnego zastosowania. Jednocześnie należy zaktualizować Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 dotyczące taksonomii zrównoważonego finansowania, włączając sektor obronny i technologie strategiczne do kategorii inwestycji zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju. Komisja Europejska powinna również opracować plan rozbudowy i integracji funduszy badawczo-rozwojowych, takich jak Horizon Europe, z projektami przemysłu obronnego.

- **Rewizja zbyt ambitnych regulacji**, takich jak Dyrektywa o Emisjach Przemysłowych (IED, 2010/75/UE) i Dyrektywa REACH (1907/2006/WE), Rozporządzenie (UE) 2019/631 dotyczące emisji CO₂ z pojazdów, czy Dyrektywa w sprawie ekoprojektu (2009/125/WE). Obecne przepisy, choć stworzone z zamiarem ochrony środowiska i zdrowia publicznego, w swojej nadmiernie restrykcyjnej formie blokują innowacyjność, paraliżują modernizację przemysłu i prowadzą do przenoszenia kluczowych gałęzi gospodarki poza granice UE. Dyrektywa o Emisjach Przemysłowych, zamiast narzucać nierealistyczne limity emisji, powinna zostać przeformułowana w kierunku wspierania transformacji technologicznej zakładów przemysłowych. Sektory strategiczne, takie jak chemiczny, stalowy czy cementowy, muszą zostać objęte bardziej elastycznymi wymogami, które umożliwią im przeprowadzenie modernizacji w sposób stopniowy, przy jednoczesnym utrzymaniu ich konkurencyjności na rynku globalnym. Kluczowe jest również uproszczenie procedur wydawania pozwoleń środowiskowych i wydłużenie okresów przejściowych, szczególnie dla państw o niższym poziomie rozwoju gospodarczego, takich jak Polska czy Bułgaria. Te zmiany powinny być uzupełnione o wprowadzenie mechanizmów finansowych wspierających transformację przemysłu, takich jak zwolnienia z opłat za uprawnienia do emisji CO₂ dla zakładów inwestujących w technologie niskoemisyjne. Dyrektywa REACH, zamiast hamować rozwój przemysłu chemicznego, musi stać się narzędziem wspierającym innowacyjność. Obecne procedury rejestracji i oceny substancji są kosztowne, czasochłonne i nieproporcjonalne w stosunku do ryzyka związanego z wieloma substancjami. Rewizja powinna uprościć te procesy, szczególnie dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz dla substancji kluczowych dla technologii strategicznych, takich jak półprzewodniki, materiały dla baterii czy zaawansowane chemikalia wykorzystywane w przemyśle obronnym. Wyłączenie substancji o krytycznym znaczeniu gospodarczym z najbardziej restrykcyjnych regulacji powinno stać się priorytetem, aby zapewnić niezależność technologiczno-przemysłową UE. Rozporządzenie (UE) 2019/631 dotyczące emisji CO₂ z pojazdów musi uwzględniać różnice technologiczne i energetyczne w państwach członkowskich, umożliwiając producentom samochodów wprowadzenie bardziej realistycznych standardów emisji. Analogicznie, Dyrektywa w sprawie ekoprojektu (2009/125/WE) powinna zostać dostosowana w sposób, który pozwoli na elastyczne wymagania dotyczące efektywności energetycznej produktów

przemysłowych, umożliwiając modernizację bez dodatkowych kosztów dla przedsiębiorstw.

- **Wsparcie dla technologii wychwytywania, składowania oraz wykorzystania dwutlenku węgla (CCS – Carbon Capture and Storage oraz CCSU – Carbon Capture, Storage and Utilization).** Obie technologie mają kluczowe znaczenie dla dekarbonizacji gospodarki, zwłaszcza w sektorach trudnych do redukcji emisji, takich jak przemysł cementowy, stalowy, chemiczny czy energetyka. CCS koncentruje się na geologicznym składowaniu dwutlenku węgla, zapewniając natychmiastową redukcję emisji, podczas gdy CCSU dodaje możliwość ponownego wykorzystania wychwyconego CO₂ w procesach przemysłowych, takich jak produkcja paliw syntetycznych, chemikaliów czy materiałów budowlanych. Integracja tych technologii w politykę unijną pozwoli na wzmacnianie konkurencyjności europejskiego przemysłu na globalnym rynku przy zachowaniu jego niskoemisyjności. Obecne ramy prawne UE wymagają istotnych zmian, aby umożliwić skuteczne wdrożenie obu technologii. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla ogranicza się wyłącznie do aspektów związanych ze składowaniem CO₂, pomijając potencjał jego ponownego wykorzystania. Rewizja tej dyrektywy powinna objąć rozszerzenie jej zakresu na technologie CCSU, wprowadzając jednolite standardy techniczne i regulacyjne dla procesów składowania oraz wykorzystania dwutlenku węgla. Ponadto konieczne jest uproszczenie procedur administracyjnych związanych z zatwierdzaniem projektów CCS i CCSU oraz harmonizacja zasad odpowiedzialności za długoterminowe przechowywanie CO₂, co zwiększy zaufanie inwestorów i ułatwi realizację projektów na dużą skalę. Finansowanie technologii CCS i CCSU powinno być priorytetem w ramach istniejących instrumentów wsparcia, takich jak Europejski Fundusz Modernizacyjny oraz Fundusz Innowacyjny. Zgodnie z Rozporządzeniem (UE) 2018/1999, środki te powinny zostać rozszerzone o dedykowane linie finansowania dla projektów CCS i CCSU, które uwzględnią zarówno budowę infrastruktury przesyłowej CO₂, jak i rozwój technologii umożliwiających ponowne wykorzystanie dwutlenku węgla. Ulgi podatkowe i regulacyjne są kolejnym narzędziem, które powinno zostać wdrożone w celu zachęcenia przedsiębiorstw do inwestowania w technologie CCS i CCSU. Odpisy podatkowe od kosztów inwestycji w infrastrukturę CCS/CCSU oraz zwolnienia podatkowe od kosztów operacyjnych związanych z wykorzystaniem CO₂ mogłyby znacząco zwiększyć atrakcyjność tych technologii. Wytyczne w sprawie pomocy państwa w zakresie ochrony środowiska i energii (2022/C 80/01) muszą zostać zrewidowane, aby umożliwić państwom członkowskim większą elastyczność w finansowaniu projektów CCS/CCSU bez naruszania zasad unijnej polityki konkurencji. CCS i CCSU powinny również znaleźć swoje miejsce w unijnej taksonomii zrównoważonego finansowania (Rozporządzenie (UE) 2020/852), co zwiększy ich atrakcyjność dla inwestorów prywatnych i przyspieszy rozwój sektora. Włączenie obu technologii do taksonomii jako działań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju otworzy drogę do mobilizacji kapitału prywatnego na rzecz projektów

dekarbonizacyjnych. Jednocześnie technologie te muszą zostać zintegrowane z innymi unijnymi strategiami, takimi jak Critical Raw Materials Act (Rozporządzenie (UE) 2023/435), co wzmocni ich potencjał jako narzędzi zwiększających autonomię technologiczną Europy.

- **Rozszerzenie i uzupełnienie listy surowców krytycznych w ramach Critical Raw Materials Act** (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435) o węgiel brunatny, węgiel kamienny, miedź oraz pierwiastki kluczowe dla przemysłu nawozowego i stalowego, takie jak fosfor, potas, mangan, chrom czy molibden. Obecna polityka surowcowa UE, oparta na ograniczonym katalogu surowców krytycznych, jest niewystarczająca w obliczu rosnących napięć geopolitycznych i technologicznego wyścigu z państwami takimi jak Chiny, USA czy Indie. Dodanie strategicznych surowców, które są podstawą europejskiego przemysłu ciężkiego i nawozowego, pozwoli na uniknięcie destabilizacji kluczowych sektorów gospodarki oraz skuteczniejsze wsparcie strategicznych sektorów przemysłowych narażonych na zakłócenia w łańcuchach dostaw. Obecna lista surowców krytycznych, choć uwzględnia wiele kluczowych pierwiastków niezbędnych dla transformacji energetycznej i technologicznej, wymaga rozszerzenia o surowce, które są istotne dla tradycyjnych i strategicznych gałęzi przemysłu, takich jak stalowy, chemiczny, nawozowy, energetyczny oraz obronny. Węgiel koksujący i węgiel kamienny, pozostają kluczowe dla produkcji stali oraz funkcjonowania systemów energetycznych w wielu państwach członkowskich, szczególnie w okresie koniecznym do transformacji niskoemisyjnej. Brak dostępu do tych surowców oznaczałoby konieczność importu stali oraz energii z krajów trzecich, które nie podlegają równie rygorystycznym standardom środowiskowym, co paradoksalnie prowadziłoby do wzrostu globalnych emisji. Dodanie miedzi do listy surowców krytycznych odzwierciedla jej znaczenie dla infrastruktury energetycznej, w tym sieci przesyłowych, technologii OZE oraz magazynowania energii. Wprowadzenie obowiązku tworzenia krajowych rezerw strategicznych surowców krytycznych, takich jak węgiel, lit, kobalt, nikiel i miedź, jest konieczne, aby zapewnić stabilność dostaw w sytuacjach kryzysowych. Rezerwy te powinny być finansowane przez państwa członkowskie we współpracy z Unią Europejską, korzystając z instrumentów takich jak Europejski Fundusz Modernizacyjny czy Fundusz Innowacyjny. W tym celu należy opracować jednolite wytyczne dotyczące poziomów rezerw, sposobu ich finansowania oraz zarządzania, aby uniknąć fragmentacji działań na poziomie krajowym i zapewnić spójność w ramach wspólnego rynku. Wdrożenie tego mechanizmu powinno być wspierane przez europejskie instytucje finansowe, takie jak Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), które mogłyby oferować preferencyjne kredyty na budowę infrastruktury rezerwowej. Rozszerzenie listy surowców krytycznych powinno być powiązane z rozwojem technologii recyklingu i substytucji, co pozwoli na zmniejszenie zależności UE od importu z krajów trzecich, takich jak Chiny czy Rosja. Kluczowe znaczenie ma również rozwój wydobywania i przetwarzania surowców w Europie, zwłaszcza w regionach o dużym potencjale zasobowym, takich jak Skandynawia, Bałkany czy Europa Środkowo-Wschodnia. W tym celu należy zrewidować

regulacje środowiskowe i górnicze, takie jak Dyrektywa 2011/92/UE w sprawie oceny wpływu niektórych przedsięwzięć publicznych i prywatnych na środowisko, aby uprościć procedury związane z wydobywaniem surowców krytycznych, jednocześnie zachowując wysokie standardy ochrony środowiska. Dla wsparcia europejskiego przemysłu należy również przeprowadzić rewizję zasad pomocy państwa, określonych w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), oraz Wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01). Nowe zasady powinny umożliwiać państwom członkowskim wspieranie projektów związanych z budową krajowych rezerw strategicznych oraz rozwijaniem technologii wydobywania i przetwarzania surowców.

- **Kompleksowa i długoterminowa strategia dla przemysłu energochłonnego.** Przemysł energochłonny, obejmujący sektory takie jak hutnictwo, przemysł chemiczny, cementowy czy papierniczy, jest fundamentem europejskiej gospodarki, jednocześnie będąc narażonym na rosnące koszty energii, presję regulacyjną oraz konkurencję międzynarodową ze strony krajów o niższych standardach środowiskowych i społecznych, takich jak Chiny, Indie czy kraje Azji Południowo-Wschodniej. Strategia ta musi obejmować wielopoziomowe działania regulacyjne i finansowe, które pozwolą na zrównoważony rozwój sektora. Jednym z elementów strategii powinno być czasowe wprowadzenie cen maksymalnych na poziomie UE dla energii elektrycznej dla przemysłu energochłonnego. Wysokie i niestabilne ceny energii stanowią jedno z największych zagrożeń dla konkurencyjności tych sektorów. Mechanizm cen maksymalnych mógłby być wdrożony na mocy rozporządzenia przyjętego przez Radę Unii Europejskiej na podstawie art. 122 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), który umożliwia podejmowanie działań w sytuacjach kryzysowych. Kolejnym istotnym krokiem jest okresowa weryfikacja wskaźników emisji i ustalanie benchmarków, które uwzględniają specyfikę miksu energetycznego poszczególnych państw członkowskich. Obecne podejście, oparte na jednolitych benchmarkach, nie odzwierciedla realiów gospodarczych i technologicznych krajów, w których miks energetyczny jest nadal oparty na węglu lub innych paliwach kopalnych. Rewizja Dyrektywy o emisjach przemysłowych (IED, 2010/75/UE) oraz regulacji EU ETS powinna uwzględniać różnice między państwami, wprowadzając elastyczne podejście do wyznaczania celów redukcji emisji, które byłyby dostosowane do lokalnych warunków. UE musi również zintensyfikować walkę o ochronę europejskiego przemysłu poprzez utrzymanie środków antydumpingowych i antysubsydyjnych oraz wprowadzenie kompleksowego systemu taryfikacji, który zminimalizuje negatywny wpływ konkurencji z krajów o niższych standardach środowiskowych i społecznych. Środki te są regulowane przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1036 w sprawie ochrony przed przywozem towarów po cenach dumpingowych oraz Rozporządzenie (UE) 2016/1037 w sprawie ochrony przed przywozem subsydiowanych produktów. Obecne przepisy zapewniają mechanizmy reagowania na nieuczciwe praktyki handlowe, ale wymagają wzmocnienia w kontekście ochrony sektorów szczególnie narażonych na negatywne skutki międzynarodowej konkurencji, takich jak hutnictwo, przemysł chemiczny,

cementowy czy papierniczy. Konieczna jest rewizja tych regulacji, aby przyspieszyć procedury dochodzeniowe i zwiększyć ich efektywność. Obecnie procesy te są czasochłonne, co naraża europejskich producentów na długotrwałe straty finansowe. Wprowadzenie skróconych terminów na wszczęcie i zakończenie dochodzeń antydumpingowych oraz antysubsydyjnych pozwoliłoby na szybsze reagowanie na nieuczciwe praktyki handlowe. Dodatkowo należy wprowadzić bardziej surowe kryteria oceny subsydiów zagranicznych, uwzględniając wpływ ich stosowania na globalne emisje gazów cieplarnianych oraz standardy pracy w krajach eksportujących. Kompleksowy system taryfikacji powinien zostać opracowany w celu ochrony europejskiego rynku przed napływem towarów produkowanych w krajach o niższych standardach środowiskowych i społecznych. Kolejnym krokiem jest wprowadzenie dodatkowych instrumentów wsparcia dla europejskich producentów, takich jak subsydia eksportowe, które pomogą utrzymać konkurencyjność na rynkach globalnych. Rewizja Wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01) powinna uwzględniać możliwość finansowania działań mających na celu poprawę konkurencyjności sektorów energochłonnych, w tym modernizacji technologicznej i redukcji emisji w sposób ekonomicznie opłacalny. Unia Europejska powinna również przyjąć Rozporządzenie w sprawie zrównoważonego handlu i konkurencji, które nakładałoby obowiązek certyfikacji produktów importowanych pod kątem ich zgodności z unijnymi standardami środowiskowymi i społecznymi. Wprowadzenie obowiązkowego oznakowania towarów, które nie spełniają tych standardów, pozwoliłoby konsumentom i przedsiębiorstwom na bardziej świadome wybory, jednocześnie zwiększając presję na dostosowanie się eksporterów z krajów trzecich do unijnych wymogów. Jednocześnie należy przesunąć w czasie redukcję darmowych uprawnień w systemie EU ETS do momentu, gdy CBAM zacznie w pełni funkcjonować i udowodni swoją skuteczność. Przyjęcie wspólnych instrumentów wsparcia dla przemysłów energochłonnych we wszystkich państwach członkowskich powinno być priorytetem. Programy takie jak Europejski Fundusz Modernizacyjny czy Fundusz Innowacyjny muszą zostać rozszerzone o dedykowane środki dla przemysłów energochłonnych, obejmujące współfinansowanie inwestycji w technologie niskoemisyjne, zwiększenie efektywności energetycznej oraz rozwój infrastruktury wspierającej, takiej jak magazyny energii czy instalacje CCS/CCSU. Komisja Europejska powinna również wprowadzić paneuropejski system gwarancji finansowych dla dużych projektów inwestycyjnych w sektorach energochłonnych, które mogą być finansowane przy wsparciu Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

- **Rewizja Competitiveness Compass Unii Europejskiej.** To narzędzie strategiczne utworzone w 2023 roku przez Komisję Europejską w celu oceny i wzmacniania konkurencyjności gospodarki UE w kontekście globalnym miało w założeniach pomagać w tworzeniu strategii przemysłowych, planowaniu budżetowym oraz monitorowaniu wdrażania priorytetowych polityk, takich jak Europejski Zielony Ład czy Plan REPowerEU.. Oparte o Komunikat COM(2021) 350 o unijnej strategii przemysłowej, Rozporządzenie (UE) 2021/240 wspierające reformy strukturalne oraz Europejski Zielony Ład (COM/2019/640) pozostaje w obecnym kształcie narzędziem

nieskutecznym i niewystarczającym. Jego założonym celem jest monitorowanie postępów w zakresie innowacji, zrównoważoności, transformacji cyfrowej oraz handlu międzynarodowego, przy wykorzystaniu wskaźników takich jak PKB per capita, wydatki na badania i rozwój oraz emisje gazów cieplarnianych w przeliczeniu na PKB. Komisja Europejska planuje w 2025 roku wprowadzić rewizję Competitiveness Compass, obejmującą m.in. uwzględnienie nowych wskaźników dotyczących autonomii strategicznej UE oraz dekarbonizacji przemysłu, jednak bez zasadniczej rewizji założeń będzie narzędziem nieużytecznym w obecnej sytuacji geopolitycznej i gospodarczej UE. **Rewizja Competitiveness Compass powinna odejść od Zielonego Ładu, który stanowi obciążenie dla konkurencyjności gospodarki UE.** Zamiast forsowania kosztownej i nierzadko nierealistycznej transformacji ekologicznej, musi skupić się na przywróceniu globalnej konkurencyjności europejskiego przemysłu oraz ochronie miejsc pracy w strategicznych sektorach gospodarki. Główne kierunki rewizji powinny obejmować uwzględnienie rzeczywistego wpływu kosztów energii i regulacji klimatycznych na europejskie przedsiębiorstwa oraz priorytetowe traktowanie bezpieczeństwa dostaw surowców i energii w duchu autonomii strategicznej. Zamiast bezwzględnej dekarbonizacji, rewizja powinna promować rozwój stabilnych i opłacalnych źródeł energii, takich jak energetyka jądrowa, która zapewnia niskoemisyjną i przewidywalną produkcję energii na dużą skalę. Powinno się również ograniczyć obowiązek osiągania ambitnych celów w zakresie emisji i odnawialnych źródeł energii, które przy obecnym stanie technologii i kosztach są nierealistyczne dla wielu państw członkowskich. Wprowadzenie elastycznych ram czasowych dla transformacji energetycznej pozwoli krajom UE dostosować działania do lokalnych warunków gospodarczych i społecznych. Komisja Europejska musi przyjąć bardziej pragmatyczne podejście, wprowadzając mechanizmy wsparcia dla tradycyjnych sektorów przemysłu, takich jak produkcja stali, chemikaliów czy motoryzacja, które obecnie są narażone na utratę konkurencyjności z powodu wysokich kosztów energii oraz nadmiernych obciążeń regulacyjnych. Ważnym krokiem będzie rezygnacja z ograniczania funduszy dla projektów opartych na węglu czy gazie oraz przesunięcie terminów związanych z wdrażaniem nowych standardów ekologicznych, takich jak dyrektywy dotyczące efektywności energetycznej i standardów emisji. Rewizja musi uwzględniać także konieczność modyfikacji wskaźników używanych w Competitiveness Compass. Zamiast dominującego nacisku na emisje i odnawialne źródła energii, powinny one odzwierciedlać zdolność UE do utrzymania konkurencyjnych kosztów produkcji, poziom inwestycji przemysłowych oraz dostępność taniej energii.

- **Wzmocnienie infrastruktury strategicznej UE** to fundament bezpieczeństwa, spójności regionalnej oraz rozwoju gospodarczego w obliczu rosnących wyzwań geopolitycznych, technologicznych i militarnych. Priorytetem działań powinno być rozwijanie i modernizacja infrastruktury w państwach granicznych UE, takich jak Polska, Rumunia czy Bułgaria, które pełnią kluczową rolę w transzycie towarów, surowców oraz obsłudze handlu międzynarodowego, a także stanowią strategiczne punkty obronne Unii w kontekście sąsiedztwa z Rosją i innymi potencjalnymi źródłami

napięć geopolitycznych. Inwestycje w infrastrukturę drogową, kolejową, portową, lotniczą, energetyczną, wodną i telekomunikacyjną muszą być kompleksowo zintegrowane i ukierunkowane na zwiększenie odporności UE oraz jej zdolności do szybkiego reagowania na kryzysy zarówno natury gospodarczej, jak i militarnej. W kontekście obronności, rozwój infrastruktury musi uwzględniać podwójne zastosowanie – wojskowe i cywilne. Wojskowa mobilność, będąca kluczowym elementem wspólnej polityki obronnej UE, wymaga dostosowania sieci drogowych i kolejowych do transportu ciężkiego sprzętu wojskowego. Rewizja Rozporządzenia w sprawie transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T, Rozporządzenie (UE) 1315/2013) powinna uwzględniać regiony graniczne, takie jak wschodnia flanka UE, które powinny być priorytetowo traktowane w kontekście inwestycji infrastrukturalnych. Projekty takie jak Rail Baltica czy modernizacja linii kolejowych w Polsce i Rumunii powinny otrzymać większe wsparcie finansowe oraz logistyczne. Fundusz Łącząc Europę (Connecting Europe Facility, CEF) powinien zostać rozszerzony poprzez dedykowane fundusze na mobilność wojskową, znacznie wykraczające poza obecne alokacje. Należy zwiększyć współfinansowanie projektów związanych z mobilnością wojskową z obecnych 50% do 75%, co przyspieszyłoby realizację priorytetowych inwestycji. Porty morskie i lotnicze również muszą być dostosowane do obsługi zarówno handlu cywilnego, jak i operacji wojskowych. Porty morskie, takie jak Gdańsk, Rotterdam czy Pireus, powinny być wyposażone w infrastrukturę umożliwiającą szybkie załadunki i rozładunki ciężkiego sprzętu wojskowego oraz zaopatrzenia. Porty morskie i rzeczne, wymagają rozbudowy i modernizacji z wykorzystaniem technologii automatyzacji i cyfryzacji procesów logistycznych. Powinny być przystosowane do obsługi rosnącego wolumenu dostaw LNG, paliw syntetycznych oraz innych surowców krytycznych, co wymaga rewizji priorytetów finansowania w ramach TEN-T oraz uwzględnienia tych projektów w katalogu projektów o znaczeniu wspólnotowym (PCI). Rozwój portów rzecznych umożliwi bardziej zrównoważony transport towarów i odciąży zatłoczone szlaki drogowe oraz kolejowe. Modernizacja terminali powinna uwzględniać technologie cyfrowe, które przyspieszą procesy logistyczne i zwiększą przepustowość. Infrastruktura energetyczna odgrywa równie istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa strategicznego UE. Rozwój transgranicznych połączeń przesyłowych energii, magazynów energii oraz infrastruktury wodorowej jest kluczowy dla zabezpieczenia dostaw energii w sytuacjach kryzysowych. Rozporządzenie w sprawie transeuropejskiej infrastruktury energetycznej (TEN-E, Rozporządzenie (UE) 2022/869) powinno zostać poddane rewizji w celu uwzględnienia wymagań związanych z wojskowym i kryzysowym zastosowaniem infrastruktury energetycznej. Budowa strategicznych rezerw gazu, wodoru i innych surowców energetycznych w państwach granicznych UE, takich jak Polska czy Litwa, powinna być wspierana przez specjalne mechanizmy finansowe w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF). Telekomunikacja i cyfryzacja to kolejny kluczowy obszar infrastruktury strategicznej. Rozwój sieci 5G i planowanie infrastruktury 6G w państwach granicznych musi zapewniać wysoką przepustowość i niezawodność dla celów wojskowych oraz cywilnych. Inwestycje w zabezpieczenia cybernetyczne i

tworzenie odpornych na zakłócenia systemów komunikacji strategicznej są kluczowe dla koordynacji działań obronnych i gospodarczych w sytuacjach kryzysowych. Aby umożliwić realizację tych planów, konieczna jest rewizja zasad pomocy państwa określonych w Wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01), aby państwa członkowskie mogły elastycznie finansować projekty infrastrukturalne o podwójnym zastosowaniu bez konieczności każdorazowego uzyskiwania zgody Komisji Europejskiej. Dodatkowo, Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) oraz Fundusz Inwestycji Strategicznych (EFIS) powinny być w większym stopniu wykorzystywane do finansowania projektów infrastrukturalnych o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa UE. Wzmocnienie infrastruktury strategicznej Unii Europejskiej, w tym infrastruktury o podwójnym zastosowaniu wojskowo-cywilnym, powinno obejmować integrację działań z inicjatywą Trójmorza (Three Seas Initiative, 3SI). Region Trójmorza, obejmujący państwa położone między Morzem Bałtyckim, Adriatyckim i Czarnym, ma kluczowe znaczenie dla spójności regionalnej, rozwoju gospodarczego oraz bezpieczeństwa energetycznego i obronnego UE. Państwa tego regionu, takie jak Polska, Rumunia czy Bułgaria, odgrywają strategiczną rolę w tranzycie surowców, towarów i usług, jednocześnie stanowiąc kluczową linię obrony w obliczu potencjalnych zagrożeń geopolitycznych.

- **Inwestycje w rozwój i wykorzystanie zaawansowanych technologii**, takich jak sztuczna inteligencja (AI), półprzewodniki, robotyka, technologie nieskoemisyjne, biotechnologie oraz technologie kwantowe, musi stać się kluczowym priorytetem strategicznym Unii Europejskiej. Tylko poprzez zwiększenie innowacyjności oraz znaczące nakłady na badania i rozwój (B+R) i ich komercjalizację UE może przywrócić konkurencyjność na arenie międzynarodowej i zredukować zależność od technologii oraz komponentów importowanych z innych regionów świata, takich jak Chiny, Tajwan czy Stany Zjednoczone. Przyspieszenie tych działań wymaga zarówno **rewizji istniejących regulacji, jak i wprowadzenia nowych instrumentów wsparcia finansowego oraz polityk sprzyjających rozwojowi i wdrażaniu zaawansowanych technologii**. Wymaga to kompleksowego podejścia obejmującego zmiany regulacyjne, wprowadzenie nowych mechanizmów wsparcia oraz zastosowanie rynkowych źródeł finansowania. UE musi znacząco zwiększyć nakłady na badania i rozwój (B+R) w kluczowych obszarach, takich jak sztuczna inteligencja (AI), półprzewodniki, robotyka, biotechnologie oraz technologie kwantowe. Jednym z działań powinno być znaczące zwiększenie finansowania projektów badawczych w ramach Horyzontu Europa (Rozporządzenie (UE) 2021/695). Program powinien zostać uzupełniony o dedykowane środki na rozwój sztucznej inteligencji, mikroelektroniki, półprzewodników, biotechnologii oraz technologii kwantowych, które stanowią fundament dla transformacji gospodarczej Unii. W szczególności technologie kwantowe, takie jak systemy obliczeniowe czy komunikacyjne, mają potencjał zrewolucjonizować przemysł obronny, energetyczny i telekomunikacyjny, dlatego powinny zostać uznane za priorytet strategiczny w unijnej polityce technologicznej. Szczególny nacisk powinien zostać położony na budowę megafabryk półprzewodników w ramach realizacji Europejskiego Aktu o Czipach (European Chips

Act, COM(2022) 46 final) oraz rozwój infrastruktury obliczeniowej, takiej jak superkomputery finansowane w ramach Europejskiego Planu na rzecz Cyfrowej Dekady (COM(2021) 118 final). Sztuczna inteligencja powinna być rozwijana zgodnie z założeniami Aktu o sztucznej inteligencji (Artificial Intelligence Act, COM(2021) 206 final), przy jednoczesnym wprowadzeniu ulg podatkowych i uproszczeniu procedur regulacyjnych, które przyspieszą jej wdrażanie w sektorach strategicznych, takich jak opieka zdrowotna, energetyka, transport czy obronność. **Rewizja Aktu o Sztucznej Inteligencji (Artificial Intelligence Act, COM(2021) 206 final)** powinna uwzględniać ulgi regulacyjne dla projektów pilotażowych oraz uproszczenie procedur certyfikacyjnych, co przyspieszyłoby wdrażanie AI. Dodatkowo, **jednolite zasady ochrony własności intelektualnej oraz szybsze procedury patentowe** wzmocniłyby pozycję europejskich firm na rynku globalnym. Równolegle należy rozwijać mikroelektronikę, której rozwój jest niezbędny dla sektora motoryzacyjnego, technologii cyfrowych oraz przemysłu obronnego. Biotechnologie, z kolei, wymagają stworzenia dedykowanych programów badawczych w ramach Horyzontu Europa oraz wsparcia współpracy między ośrodkami akademickimi a sektorem prywatnym. Rozwój biotechnologii powinien obejmować takie obszary jak biopaliwa, leki nowej generacji oraz technologie związane z ochroną środowiska. Podobnie technologie kwantowe powinny znaleźć się w centrum unijnej polityki innowacyjnej, z uwzględnieniem wsparcia dla badań nad komputerami kwantowymi, komunikacją kwantową i ich zastosowaniem w przemyśle. Aby zrealizować cele, UE powinna wprowadzić mechanizmy koordynacji na poziomie państw członkowskich, które zapobiegą fragmentacji działań i umożliwią efektywną współpracę w zakresie zaawansowanych technologii. Rewizja regulacji, takich jak Dyrektywa REACH (2006/1907/WE), jest konieczna, aby uprościć procedury związane z rejestracją nowych materiałów i ograniczyć koszty administracyjne dla firm z sektora zaawansowanych technologii. Dodatkowo, należy zmodyfikować Wytyczne w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01), aby umożliwić państwom członkowskim większą elastyczność w finansowaniu projektów technologicznych o strategicznym znaczeniu. Rynkowe źródła finansowania powinny obejmować inwestycje funduszy venture capital, partnerstwa publiczno-prywatne (PPP) oraz wykorzystanie funduszy emerytalnych i suwerennych funduszy inwestycyjnych, takich jak te zarządzane przez Norwegię Japonię czy Singapur. Komisja Europejska powinna także promować tworzenie regionalnych funduszy venture capital, które będą wspierać start-upy i innowacyjne przedsiębiorstwa w sektorze zaawansowanych technologii. Wprowadzenie **nowych regulacji, takich jak Dyrektywa o Promocji Technologii Strategicznych**, mogłoby ustanowić ramy wsparcia dla kluczowych sektorów, określając cele finansowania publicznego i mechanizmy współpracy międzynarodowej. UE powinna promować tworzenie regionalnych funduszy venture capital wspieranych przez EIF, a także rozważyć emisję obligacji technologicznych dedykowanych finansowaniu projektów innowacyjnych. Wzorem USA, gdzie CHIPS and Science Act (2022) przeznacza 52 miliardy dolarów na rozwój produkcji półprzewodników, UE powinna wprowadzić podobne inicjatywy wspierające strategiczne sektory. Dodatkowo, mechanizmy takie jak ARPA-H (Advanced Research Projects Agency for

Health) w USA pokazują, jak **efektywna koordynacja publiczno-prywatna może wspierać przełomowe innowacje**. Ułatwienia podatkowe, takie jak ulgi od kosztów B+R, oraz wsparcie finansowe dla start-upów i scale-upów w ramach nowego Europejskiego Aktu o Start-upach i Scale-upach, potencjalnie wpłynie na większą grupę inwestorów do UE.

- **Ochrona i rozwój europejskiego rolnictwa** - Unia Europejska stoi przed krytycznym wyzwaniem ochrony swojego sektora rolnego w obliczu rosnących zagrożeń geopolitycznych, wyzwań regulacyjnych i konkurencji międzynarodowej. Obecne przepisy, takie jak Dyrektywa o wylesianiu (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/822), Rozporządzenie LULUCF (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841) oraz nowe przepisy dotyczące emisji rolniczych, stwarzają znaczne obciążenia dla europejskich rolników. W ich obecnym kształcie regulacje te nie uwzględniają specyfiki sektora rolnego ani jego znaczenia dla bezpieczeństwa żywnościowego i gospodarki UE. Konieczne są radykalne zmiany, które pozwolą na utrzymanie konkurencyjności rolnictwa w Europie i zapewnią zrównoważony rozwój sektora w dłuższej perspektywie. Dyrektywa o wylesianiu, mająca na celu ograniczenie globalnej deforestacji, nakłada na europejskich importerów obowiązek zapewnienia, że produkty rolne sprowadzane do UE nie przyczyniają się do wylesiania. Jednakże mechanizmy kontroli opierające się na raportach krajów trzecich oraz deklaracjach producentów są niewystarczające i podatne na manipulacje. Import tanich produktów rolnych, takich jak soja czy olej palmowy, które nie spełniają unijnych standardów środowiskowych i społecznych, destabilizuje rynek wewnętrzny, jednocześnie zagrażając konkurencyjności unijnych rolników. Dyrektywa ta wymaga wprowadzenia bardziej rygorystycznych mechanizmów weryfikacji, takich jak niezależne audyty oraz skuteczne sankcje za naruszanie zasad. Konieczne jest także wdrożenie zasady równoważności standardów produkcji jako warunku wstępnego eksportu do UE. Rozporządzenie LULUCF, które reguluje bilans emisji i pochłaniania CO₂ w sektorze użytkowania gruntów, zmusza państwa członkowskie do realizacji jednolitych celów, które nie uwzględniają różnorodności ich potencjałów rolnych i leśnych. W krajach takich jak Polska czy Rumunia, gdzie rolnictwo i leśnictwo odgrywają kluczową rolę gospodarczą, obecny system jest nieproporcjonalnie kosztowny i ogranicza możliwości produkcji rolnej. Rewizja tego rozporządzenia powinna umożliwić większą elastyczność w realizacji narodowych celów emisji i pochłaniania, uwzględniając lokalne warunki i inwestycje w technologie regeneracyjne, takie jak agroekologia czy rekultywacja gruntów. Przepisy dotyczące emisji rolniczych, w tym ewentualne Rozporządzenie w sprawie redukcji emisji metanu, znacząco zwiększą obciążenia finansowe i administracyjne dla gospodarstw rolnych. Wprowadzenie wymogów dotyczących redukcji emisji w gospodarstwach hodowlanych oraz obowiązków związanych z raportowaniem wpływu działalności na środowisko wygeneruje wysokie koszty modernizacji, które są nieosiągalne dla wielu rolników. Jednocześnie nowe przepisy przewidziane w Rewizji Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych (IED, 2010/75/UE), obejmujące dużą część gospodarstw hodowlanych, będą prowadzić do masowego zamykania mniejszych gospodarstw.

Konieczne jest nowe, racjonalne podejście rezygnacja z tych przepisów. Umowa o wolnym handlu UE-Mercosur dodatkowo zwiększa presję na europejskie rolnictwo. Import produktów rolnych, takich jak wołowina, drób czy etanol, z krajów Mercosur, które często nie przestrzegają unijnych standardów środowiskowych i sanitarnych, stawia europejskich producentów w nieuczciwej sytuacji konkurencyjnej. Obecny kształt umowy jest niemożliwy do zaakceptowania szczególnie ze względu na oczywisty znaczny, negatywny wpływ na eksport wewnątrzunijny. Unia Europejska powinna także przyjąć bardziej zintegrowane podejście do polityki rolnej i klimatycznej. Wprowadzenie europejskich rezerw strategicznych żywności i surowców rolnych zwiększy odporność Wspólnoty na kryzysy i stabilizację cen na rynku wewnętrznym. Konieczne jest także uproszczenie mechanizmów wsparcia finansowego w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (CAP) oraz promowanie inwestycji w technologie cyfrowe i precyzyjne rolnictwo, które zwiększą efektywność produkcji i zmniejszą jej wpływ na środowisko. Ochrona sektora rolnego jest kluczowa dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, spójności regionalnej i stabilności gospodarczej UE. Bez radykalnych zmian w regulacjach, takich jak Dyrektywa o wylesianiu, Rozporządzenie LULUCF czy przepisy dotyczące emisji rolniczych, oraz odrzucenia umowy Mercosur, unijne rolnictwo stanie w obliczu utraty konkurencyjności i marginalizacji na globalnym rynku.

3. Realne i skuteczne finansowanie

- **Rozwój narzędzi uszczelniających podatki w krajach Unii Europejskiej.** Aby uzyskać dodatkowe środki finansowe umożliwiające konieczne jest wdrożenie narzędzi uszczelniających pobór podatku VAT. Redukcja luki VAT o 2 p.p. (z poziomu 7% do 5% według stanu na 2022 r.) wiązałoby się z pozyskaniem dodatkowych 25 mld EURO rocznie w skali całej Unii Europejskiej. Warto korzystać z doświadczeń Polski w tym zakresie - w latach 2015-2023 dochody z samego podatku VAT wzrosły o ponad 128%. Wśród narzędzi, które mogłyby zostać zaimplementowane i rozszerzone na ogólnoeuropejską skalę można wymienić wiele rozwiązań, które zostały wdrożone w Polsce w latach 2015-2023, jak między innymi raportowanie JPK_VAT, mechanizm podzielonej płatności MPP, wykaz podatników VAT, pakiet paliwowy, pakiety przewozowe – SENT, STIR - System Teleinformatyczny Izby Rozliczeniowej, rozpoczęcie budowy systemu e-Faktur (KSeF). Rozwiązania pozwoliłyby ograniczyć szarą strefę w zakresie wyłudzeń podatku VAT, przewozu towarów wrażliwych - m.in. paliw czy też utrudnić pranie brudnych pieniędzy. Konieczne też jest wypracowanie mechanizmów umożliwiających walkę z transgranicznymi przestępstwami VAT. Nade wszystko konieczne jest jednak zainicjowanie działań, które umożliwiłyby wprowadzenie solidarności między państwami członkowskimi w zakresie walki z wyłudzeniem podatków, a także uczynienie z tego jednego głównych celów działania Unii Europejskiej.
- **Racjonalizacja wydatków na administrację - redukcja zbędnych kosztów zwłaszcza o charakterze ideologicznym.** Roczny koszt utrzymania unijnej biurokracji wynosi 12,84 mld euro - ponad 6% całego budżetu Wspólnoty. Utrzymanie samego Parlamentu Europejskiego w 2024 r. kosztowało 2,356 mld euro. Składa się to na tysiące nadmiarowych etatów, bonusów, budynków i biur - nieraz niepotrzebnie zdublowanych w Brukseli i Strasburgu. UE potrzebuje utworzenia europejskiego odpowiednika amerykańskiego DOGE - instytucji, która oceni zasadność istnienia poszczególnych komórek UE i zdiagnozuje sposoby na ograniczenie wydatków, zwłaszcza na zlikwidowanie marnotrawstwa na zbędne wydatki nie mające nic wspólnego z rozwojem gospodarczym i dobrobytem jej obywateli. Priorytetem powinno usprawnienie funkcjonowania ciał odpowiedzialnych za kwestie mające przełożenie na gospodarkę, przy jednoczesnym ograniczaniu inicjatyw o charakterze światopoglądowym lub PR-owym. W styczniu 2025 r. holenderskie media opisały, że wielokrotnie miało dojść do podpisywania kontraktów Komisji Europejskiej z organizacjami pozarządowymi lobbującymi na rzecz Zielonego Ładu. Wszelkie tego rodzaju sytuacje nie powinny nigdy mieć miejsca.
- **Redukcja zatrudnienia.** Instytucje unijne zatrudniają obecnie ponad 60 tysięcy osób z 27 krajów. To więcej niż osób obecnie mieszkających na Grenlandii. Unijna administracja publiczna będzie w tym roku kosztowała budżet Unii Europejskiej blisko 13 mld euro. Konieczne z tej perspektywy jest ograniczenie niepotrzebnych ciężarów

administracyjnych, które wiążą się ogromną liczbą urzędników oraz wieloobszarową nadregulacją paraliżującą konkurencyjność Europy. Skoro Unia Europejska może narzucać wyśrubowane cele klimatyczne, dlaczego równie ambitnych rozwiązań nie zaproponować w aspekcie redukcji administracji o 40% do 2035 rok. Konsekwentne obniżanie zatrudnienia poprzez w pierwszej kolejności przemyślaną i rozsądną deregulację oraz cyfryzację jak największej ilości procesów przy wykorzystaniu najnowszych technologii doprowadzi do zaoszczędzenia miliardów euro, a także wpłynie pozytywnie na demokratyzację UE.

- **Ograniczenie odpływu kapitału do rajów podatkowych.** Największe korporacje masowo korzystają z biznesowego offshoringu tworząc fasadowe spółki podlegające pod zagraniczne jurysdykcje. Ich siedziby osadzone są w rajach podatkowych, co skutkuje odpływem kapitału z Europy. To rzeka pieniędzy, która zamiast budować konkurencyjność i dobrobyt Starego Kontynentu wzmacnia jedynie pozycję firm wykorzystujących mechanizm ukrywania dochodów. Funkcjonujący system wspiera finansjalizację. Ta zaś prowadzi do deindustrializacji. W obecnym systemie taki model zakłada erozję dochodów podatkowych prowadzącą w konsekwencji do redukcji sektora usług publicznych. Wprowadzanie mechanizmów gwarantujących uszczelnienie systemu wymaga nowego ponadnarodowego porozumienia w oparciu o konkretne instrumenty. Pierwszym elementem powinno być wprowadzenie Rejestru Beneficjentów porozumień trust oraz innych spółek tak, aby państwa były w stanie konkretnie lokalizować transakcje, których celem jest wyprowadzenie sztucznie generowanych zysków poza Europę. Rejestr taki powinien zawierać konkretny schemat stosowany przez daną spółkę. Kolejnym rozwiązaniem jest ograniczenie możliwości udzielania zamówień publicznych firmom, które przenoszą swoje dochody do rajów podatkowych, aby zachęcać do w pełni przejrzystego funkcjonowania w Europie. Takie działania mogłyby być weryfikowane na podstawie powołanego Rejestru. Trzecim elementem z formalnego punktu widzenia również trudnym do wdrożenia powinno być wprowadzenie obowiązku składania sprawozdań finansowych z podziałem na konkretne kraje, w których siedziby ma dany podmiot oraz wszystkie jego spółki zależne. Konkurencja gospodarcza musi odbywać się na równych zasadach dla uczestniczących w niej podmiotów, dlatego kluczowe jest to aby jednocześnie ograniczyć zjawisko przenoszenia się korporacji do krajów i terytoriów stosujących szkodliwą konkurencję podatkową i zadbać o to, aby sumiennie rozliczały się w państwach, w których prowadzą rzeczywistą działalność gospodarczą.
- **Mechanizm ETS for Industry** Proponuje się, aby przedsiębiorstwa realizujące uzgodnione programy mogły tymczasowo zawiesić obowiązek umorzenia części uprawnień EUA odpowiadającej nakładom inwestycyjnym. Celem tej propozycji jest umożliwienie przedsiębiorstwom zawieszenia ich zobowiązań do umorzenia kwot w odniesieniu do tych emisji, które nie są objęte bezpłatnym przydziałem na czas trwania inwestycji, pod warunkiem, że mogą one wykazać, że poniesione wydatki przekraczają wartość uprawnień EUA. Aby kwalifikować się do dofinansowania, programy muszą

wykazać zgodność z celami strategicznymi UE i zobowiązanie do promowania technologii bezemisyjnych, niskoemisyjnych lub zwiększających bezpieczeństwo energetyczne, militarne lub żywnościowe UE. Powinny one również dostarczać informacji na temat następujących kwestii: harmonogram, nakłady inwestycyjne, oczekiwane efekty, wpływ na lokalną gospodarkę. Informacje te powinny być udostępniane w specjalnych dokumentach i aplikacjach UE. Po zakończeniu inwestycji i zweryfikowaniu jej zgodności z odpowiednimi założeniami, uprawnienia EUA zostaną umorzone, częściowo lub w całości. W celu zapobieżenia potencjalnym nadużyciom wymagane będzie zabezpieczenie finansowe w postaci zabezpieczenia majątkowego lub innych form gwarancji. Po zakończeniu inwestycji i potwierdzeniu osiągnięcia planowanych efektów, zarezerwowane uprawnienia EUA zostaną rozliczone. W przypadku, gdy poniesione wydatki będą zgodne z planowaną kwotą i przekroczą aktualną wartość rynkową EUA wymaganych do rozliczenia CO₂, całość tych EUA zostanie odstąpiona ww. spółce. W przypadku, gdy poniesione wydatki są niższe niż wartość rynkowa uprawnień EUA wymaganych do rozliczenia emisji dwutlenku węgla, tylko część uprawnień EUA może zostać rozliczona. Zaleca się, aby ramy dla tego mechanizmu zostały ustanowione na poziomie UE, a szczegóły zostały przekazane państwom członkowskim. Umożliwi to dostosowanie mechanizmu do konkretnych okoliczności i wymogów poszczególnych krajów. Dodatkowy mechanizm nie wpływa na inne ustalenia dotyczące ETS ustanowione dyrektywą UE. Pozwala on na przyspieszone i ułatwione inwestycje w strategicznych dla UE sektorach – w tym sektora energetycznego, przemysłowego i obronnego. Podstawowym skutkiem będzie znaczny wzrost odsetka finansowania z EUA sprzedawanych przez państwa członkowskie z przeznaczeniem na inwestycje strategiczne. Zwiększy się również zakres i tempo inwestycji niskoemisyjnych realizowanych przez przedsiębiorstwa emitujące obecnie znaczne ilości gazów cieplarnianych, co bezpośrednio zmniejszy emisje i ułatwi rozwiązywanie problemów pracowniczych i lokalnych. Pozwalając państwom członkowskim na ustalenie szczegółowych zasad mechanizmu, możemy uprościć procedury i dostosować je do potrzeb poszczególnych krajów, przyspieszając tym samym inwestycje w latach do 2030 roku.

- **mechanizm ETS for industry 2** - Strategiczną autonomię w UE można osiągnąć tylko wtedy, gdy podstawowe i energochłonne gałęzie przemysłu pozostaną i będą inwestować w Europie. Aby zmniejszyć obciążenie energochłonnych gałęzi przemysłu i zwiększyć fundusze dostępne na ich potrzeby inwestycyjne, należy stworzyć nowe mechanizmy wsparcia w ramach EU ETS w celu wsparcia transformacji sektorów objętych ETS. Takie mechanizmy wsparcia powinny bezpośrednio łączyć koszty rozliczeniowe wynikające z EUA z inwestycjami w technologie bezemisyjne lub niskoemisyjne. Podstawowym celem jest decentralizacja części handlu EU ETS i zwiększenie dostępu przedsiębiorstw do finansowania modernizacji. Aby ustanowić jednolity i sprawiedliwy system wsparcia oraz wzmocnić jednolity rynek, konieczne jest uwzględnienie wyraźnego odniesienia do wsparcia innowacji przemysłowych w sektorach objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji za pośrednictwem przychodów ze sprzedaży aukcyjnej. Ten "zwrot" dochodów z opłat za emisję

dwutlenku węgla może pomóc zrównoważyć zwiększone koszty i utrzymać konkurencyjność, sfinansować inwestycje w technologie niskoemisyjne i ulepszenia procesów, ułatwić rozwój nowych ekologicznych produktów i modeli biznesowych oraz wesprzeć pracowników i społeczności w procesie transformacji. Proponuje się, aby wszystkie państwa członkowskie mogły przydzielać swoje uprawnienia UE (EUA) w celu wspierania przedsiębiorstw realizujących uzgodnione programy modernizacji i rozwoju. Celem jest przyznanie zarezerwowanych uprawnień EUA na realizację projektów zgodnych z celami UE w zakresie klimatu i energii. Może to na przykład obejmować pewne minimalne wymogi dotyczące instalacji. Programy muszą być uzgodnione z centralnym urzędem państwowym zgodnie z wytycznymi dostarczonymi przez Komisję Europejską. Aby zakwalifikować się do udziału, wnioskodawcy mogą zostać poproszeni o przedstawienie szczegółowego harmonogramu, planowanych nakładów inwestycyjnych i oczekiwanego wpływu na klimat, zgodnie z kryteriami określonymi przez państwo członkowskie.

- **Inwestycje w nowoczesne technologie i rozwój kryptowalut.** Światowy trend w postaci rozwoju nowoczesnych technologii i kryptowalut, czy platform DeFi takich jak World Liberty Financial, które stają się istotnymi elementami globalnej gospodarki nie może pozostać przez Unię Europejską niezauważony. Koniecznością jest inwestowanie w rozwój infrastruktury technologicznej, która umożliwi przyciąganie inwestorów oraz efektywne wykorzystanie technologii blockchain, tokenizacji aktywów oraz innych nowopowstających rozwiązań finansowych. Jednocześnie należy stworzyć elastyczne ramy regulacyjne, które będą sprzyjać innowacjom, zapewniając przy tym ochronę konsumentów i stabilność rynków. UE powinna również monitorować i aktywnie analizować pojawiające się nowe technologie, rozwój sztucznej inteligencji w gospodarce oraz potencjalne zastosowania, aby nie tylko reagować na zmiany, ale także kreować globalne trendy. Należy stworzyć środowisko sprzyjające przedsiębiorczości oraz inwestycjom, w szczególności pod kątem regulacyjnym. W tym celu konieczne są zachęty podatkowe, uproszczenie procesów inwestycyjnych oraz inne rozwiązania wypracowane w dialogu z przedsiębiorcami.
- **Zielone Obligacje.** Rynkowe źródła finansowania UE powinna promować wykorzystanie zielonych obligacji, funduszy private equity oraz partnerstw publiczno-prywatnych w celu finansowania projektów infrastrukturalnych i technologicznych. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) powinien wprowadzić dedykowane linie kredytowe wspierające rozwój strategicznych sektorów gospodarki.
- **Europejski fundusz inwestycyjny dla obywateli.** UE powinna stworzyć europejski fundusz inwestycyjny, do którego obywatele mogliby wpłacać swoje oszczędności w zamian za stabilne obligacje. Obligacje mogą być gwarantowane przez państwa członkowskie, lecz tylko na zasadzie subsydiarności względem funduszu inwestycyjnego. W następnym kroku byłoby możliwe utworzenie „europejskiego BlackRocka” przez UE, który wykorzystywałby kapitał tzw. II filaru (szacowany w

Europie na ok. 3-4 bln euro, zgodnie z danymi EIOPA), z zagwarantowanym na poziomie unijnym hedgingiem.

- **Partnerstwo z gigantami technologicznymi na zasadzie współfinansowania.** Zamiast obciążać korporacje podatkami, UE mogłaby oferować im współfinansowanie innowacyjnych projektów w zamian za udział w zyskach. Zamiast płacić podatek od big data korporacja wchodzi (w ramach zwolnienia podatkowego lub bez tego zwolnienia, jako zewnętrzny inwestor) w partnerstwo z europejskimi funduszami inwestycyjnymi – UE dostaje udział w zyskach po zainwestowaniu w dany projekt. Udziały w ewentualnych spółkach celowych mogłyby skupiać europejski fundusz inwestycyjny.
- **Paneuropejska platforma crowdfundingu.** UE powinna stworzyć oficjalną platformę do finansowania dużych projektów (np. niskoemisyjnych źródeł energii, odbudowy Ukrainy). Finansowanie byłoby możliwe przez każdego. Obywatele UE mogliby inwestować nawet niewielkie kwoty, a w zamian dostawaliby akcje i gwarancję wypłaty dywidendy w przypadku zysku po określonym okresie. Możliwe także byłoby alternatywnie przekierowanie środków do funduszu emerytalnego lub zamiana na jakiś lokalny benefit, np. darmową komunikację w mieście, w którym powstaje fabryka ze środków crowdfundingowych.
- **Opłaty za dostęp do europejskich patentów i wynalazków.** Idea ta zakłada w pierwszym etapie, że Unia finansuje wiele, nawet obarczonych większym ryzykiem, projektów badawczo-rozwojowych (np. w ramach programu Horyzont Europa) ze szczególnym naciskiem na rozwój wspólnotowych projekty badawczo-rozwojowych w dziedzinie nowych technologii. Następnie UE wprowadzi opłatę licencyjną za korzystanie z wynalazków finansowanych przez wspólne fundusze. Opłaty dla podmiotów europejskich byłyby niższe. Przykład: Firmy produkujące technologię opartą na badaniach UE na terenie UE, wypłacające zyski dla obywateli UE lub będące pod kontrolą obywateli UE, płacą symboliczną stawkę od przychodów.
- **Przeznaczenie zamrożonych rosyjskich aktywów na obronność Europy.** To Rosja powinna ponosić koszty inwazji na Ukrainę, nie Europejczycy. Zamrożone w ramach sankcji aktywa Rosji powinny zostać wykorzystane do sfinansowania działań obronnych Ukrainy. Dzięki temu mniejsze nakłady na ten cel będą musiały ponosić państwa UE.
- **"Niskoemisyjne inwestycje"** - certyfikat zamiast nakazów i zakazów – Unia powinna wydawać kompleksowe kodeksy praktyk dobrych dla klimatu w różnych gałęziach gospodarki, zamiast karać finansowo państwa takie jak Polska.
- **Dodatkowo proponuje się następujące rozwiązania:**

- głęboka reforma funduszy unijnych, uproszczenie, przyspieszenie i harmonizacja mechanizmów, większa przejrzystość w alokacji;
- uproszczenie, przyspieszenie i harmonizacja mechanizmów przyznawania dotacji poprzez wyznaczenie skróconego maksymalnego czasu na decyzję, mechanizm zwiększenia apetytu na ryzyko w przypadku innowacji w innowacyjne technologie;
- opracowywanie rozwiązań finansowych (takich jak gwarancje finansowe) dla unijnych EII w celu poprawy warunków finansowania rynkowego;
- rozszerzenie i uproszczenie kanałów finansowania przełomowych innowacji, start-upów i scale-upów poprzez zachęty fiskalne do inwestycji;
- wykorzystanie kapitału wysokiego ryzyka i wsparcie inwestycji kapitałowych;
- wykorzystanie funduszy emerytalnych europejskich i z dalekiego wschodu do finansowania inwestycji - zachęcenie europejskich funduszy emerytalnych do inwestowania w projekty strategiczne, oferując gwarancje państwowe i ulgi podatkowe;
- harmonizacja ram dotyczących niewypłacalności i eliminacja przeszkód podatkowych dla inwestycji transgranicznych;
- dostosowanie przepisów ostrożnościowych prawa bankowego, aby aktywa sekurytyzowane były bardziej atrakcyjne dla inwestorów;
- prostsze i bardziej skuteczne programy ramowe UE w zakresie badań i innowacji poprzez zachęty fiskalne do inwestowania i komercjalizowania.

4. Reforma biurokracji uproszczenie przepisów, likwidacja barier biurokratycznych i deregulacja

- **Likwidacja nadmiernego raportowania w UE – konieczność uproszczenia przepisów i zwiększenia efektywności gospodarki.** Nadmierne obciążenia administracyjne wynikające z wymogów raportowych stanowią jedno z największych wyzwań dla konkurencyjności europejskiej gospodarki. Wymogi sprawozdawcze, w szczególności te związane z regulacjami środowiskowymi, społecznymi i zarządczymi (ESG), coraz częściej stają się barierą rozwoju przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD) oraz inne regulacje nakładają na firmy obowiązki raportowe, które nieproporcjonalnie obciążają ich zasoby, jednocześnie nie dostarczając adekwatnych korzyści w kontekście przejrzystości i zrównoważonego rozwoju. Rozszerzone obowiązki w ramach CSRD obejmują raportowanie zgodne z Europejskimi Standardami Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju (ESRS). Ich realizacja wymaga znaczących inwestycji w systemy raportowe i zasoby ludzkie, co dla MŚP, dysponujących ograniczonymi zasobami finansowymi i kadrowymi, prowadzi do zmniejszenia konkurencyjności, spadku innowacyjności i ograniczenia ekspansji na nowe rynki. Dodatkowym obciążeniem są wymogi wynikające z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i

Rady (UE) 2019/2088 w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (SFDR) oraz Rozporządzenia w sprawie taksonomii (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852). Przepisy te często dublują się, generując nadmiarowe koszty administracyjne. Nowe wymogi raportowe, takie jak te wynikające z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 w sprawie europejskiego prawa o klimacie (European Climate Law), czy Rozporządzenia LULUCF (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841), dodatkowo zwiększają presję na przedsiębiorstwa. Szczególnym wyzwaniem jest Rozporządzenie w sprawie emisji metanu (Methane Emissions Reduction Regulation), które zmusza sektory energetyki i wydobywania do raportowania emisji i wdrażania planów redukcyjnych, generując znaczące koszty szczególnie dla mniejszych podmiotów. Inne akty, takie jak Dyrektywa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2018/852) czy Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych (IED, Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE), nakładają kolejne obowiązki raportowe, które dodatkowo obciążają przedsiębiorstwa. Komisja Europejska musi przestać ignorować rzeczywistość i podjąć natychmiastowe działania w kierunku redukcji sprawozdawczości. Wobec rosnących obciążeń administracyjnych, kluczowe jest natychmiastowe zawieszenie, uchylenie lub gruntowna rewizja przepisów wymuszających nadmierne raportowanie tak, **aby zredukować sprawozdawczość minimum o 50%**. W szczególności CSRD oraz ESRS powinny zostać zawieszone do czasu przeprowadzenia pełnej i kompleksowej oceny skutków regulacji (Impact Assessment). W przypadku MŚP wymogi powinny zostać radykalnie uproszczone lub całkowicie zniesione. LULUCF i Rozporządzenie w sprawie emisji metanu wymagają rewizji, aby uwzględnić realne możliwości sektorów, takich jak rolnictwo i energetyka. Należy zredukować częstotliwość raportowania, uprościć procedury monitoringu i wprowadzić większą elastyczność dla państw członkowskich. W Rozporządzeniu w sprawie taksonomii (UE) 2020/852 konieczne jest ograniczenie biurokratycznych barier w klasyfikacji i raportowaniu zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju. Komisja Europejska powinna uczynić te działania priorytetem w swoim kalendarzu prac na 2025 rok, aby stworzyć bardziej efektywne i konkurencyjne środowisko gospodarcze. W ramach nowego pakietu legislacyjnego Komisja Europejska powinna zobowiązać się do ograniczenia liczby obowiązków sprawozdawczych o co najmniej 30% w ciągu najbliższych dwóch lat. Cel ten mógłby zostać osiągnięty poprzez eliminację zbędnych raportów, uproszczenie istniejących wymogów oraz wykorzystanie narzędzi cyfrowych do automatyzacji procesów raportowych. Cyfryzacja raportowania jest nieunikniona. Wdrożenie technologii takich jak blockchain pozwoliłoby na automatyczne generowanie sprawozdań i monitorowanie zgodności z regulacjami w czasie rzeczywistym. Należy wprowadzić jeden zunifikowany system raportowania. Pozwoli to uniknąć dublowania obowiązków i ograniczy liczbę sprawozdań wymaganych przez różne instytucje. Każda nowa regulacja wprowadzająca obowiązki sprawozdawcze powinna być poprzedzona szczegółową i kompleksową oceną skutków, uwzględniającą koszty i korzyści dla przedsiębiorstw, a także jej wpływ na konkurencyjność europejskiej gospodarki. A

wnioski płynące z tej oceny bezwzględnie przestrzegane. Należy również zmienić Wytyczne w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01). W kontekście raportowania związanego z regulacjami klimatycznymi należy umożliwić większą elastyczność dla przedsiębiorstw w procesie wdrażania systemów zarządzania zrównoważonym rozwojem.

- **Zwiększenie poziomu koordynacji między wieloma politykami mającymi wpływ na UE** (np. energią, klimatem, środowiskiem, handlem, obiegiem zamkniętym i wzrostem). Unia Europejska stoi przed koniecznością lepszego skoordynowania polityk sektorowych, takich jak energetyka, klimat, środowisko, handel, gospodarka o obiegu zamkniętym oraz polityki wzrostu gospodarczego. Dotychczasowe podejście, oparte na odrębnych ocenach skutków dla poszczególnych inicjatyw legislacyjnych, prowadziło do poważnych niedociągnięć w analizie wpływu regulacji na skumulowane obciążenie przedsiębiorstw i państw członkowskich. Przykłady takie jak regulacje dotyczące zielonego wodoru czy dyrektywa o emisjach przemysłowych (IED, 2010/75/UE) pokazują, że brak kompleksowego podejścia skutkuje fragmentarycznymi decyzjami, które nie uwzględniają ich łącznego wpływu na gospodarkę, konkurencyjność i środowisko. Obecny system Oceny Skutków Regulacji (Impact Assessment) stosowany przez Komisję Europejską wymaga gruntownej reformy. W swojej obecnej formie ogranicza się do analizy skutków pojedynczych propozycji legislacyjnych, nie obejmując wystarczająco wpływu kumulatywnego na sektory gospodarki ani interakcji między politykami różnych Dyrekcji Generalnych (DG). W rezultacie, polityki unijne mogą wzajemnie się wykluczać, obciążać przedsiębiorstwa podwójnymi wymogami lub wprowadzać nieuzasadnione koszty administracyjne. Wprowadzenie kompleksowego i zintegrowanego systemu Oceny Skutków Regulacji (OSR) w Unii Europejskiej to ważny element reformy legislacyjnej, której celem jest poprawa efektywności, spójności i przejrzystości polityk unijnych. Obecny model oceny skutków w UE, oparty na wytycznych dotyczących lepszego stanowienia prawa (Better Regulation Guidelines), wymaga gruntownej rewizji, aby sprostać rosnącym wyzwaniom związanym z nadmiarem regulacji i ich wpływem na konkurencyjność gospodarki europejskiej. System OSR powinien uwzględniać najlepsze praktyki z państw członkowskich UE, takich jak Polska, oraz innych krajów, gdzie skutecznie funkcjonują zintegrowane modele oceny, takich jak Kanada czy Australia. Należy pilnie wprowadzić Jednolity Wzór Oceny Skutków Regulacji (OSR), który musi uwzględniać:
 - Analizę skumulowanego wpływu regulacji - każda propozycja legislacyjna powinna być oceniana w kontekście jej oddziaływania na istniejące regulacje i przedsiębiorstwa. Wzór powinien zawierać matrycę porównawczą, która analizuje interakcje między różnymi sektorami gospodarki.
 - Koordynację między Dyrekcjami Generalnymi (DG). Każda propozycja powinna być konsultowana z odpowiednimi DG, aby uwzględnić potencjalne konflikty i nakładające się regulacje (np. DG CLIMA, DG ENER, DG ENV).

- Analizę różnic regionalnych. Wzór powinien obejmować kryteria różnicujące wpływ regulacji na państwa członkowskie o różnym poziomie rozwoju gospodarczego, miksie energetycznym i strukturze przemysłu.

Dodatkowo konieczna jest rewizja Wytycznych Better Regulation Guidelines. Ustanowienie obowiązku przeprowadzania OSR dla każdej regulacji o znaczącym wpływie gospodarczym i społecznym. Wprowadzenie kryterium proporcjonalności regulacji - propozycje legislacyjne powinny być analizowane pod kątem ich adekwatności do celów, które mają osiągnąć, oraz kosztów ich wdrożenia. Obowiązkowe konsultacje publiczne z przedsiębiorstwami - konsultacje powinny być prowadzone z udziałem wszystkich kluczowych interesariuszy, w tym przedstawicieli MŚP, przemysłu i organizacji pozarządowych w formie gwarantującym przejrzystość i równy, szeroki dostęp. Podsumowanie konsultacji wraz z wnioskami powinno być publicznie dostępne. Aby zinstytucjonalizować proces OSR, przydatne byłoby utworzenie Europejskiej Agencji ds. Koordynacji Regulacyjnej (European Regulatory Coordination Agency – ERCA), która zapewni niezależność i spójność ocen skutków regulacji. Powinna ona odpowiadać za przeprowadzanie niezależnych ocen skutków regulacji i koordynację działań legislacyjnych między DG. Agencja powinna korzystać z nowoczesnych narzędzi analitycznych, takich jak systemy sztucznej inteligencji, do modelowania skutków regulacji. UE musi zainwestować w rozwój cyfrowego systemu OSR, który umożliwi automatyczną analizę skutków regulacji. System powinien być oparty na technologii blockchain, co pozwoli na zwiększenie transparentności i łatwiejsze monitorowanie postępów.

Przykłady działających modeli na świecie:

- Kanada: System Regulatory Impact Analysis Statements (RIAS) zapewnia ocenę wpływu każdej regulacji na gospodarkę, środowisko i społeczeństwo, uwzględniając konsultacje publiczne.
- Australia: Office of Best Practice Regulation (OBPR) prowadzi szczegółowe analizy skutków regulacji z uwzględnieniem ich wpływu na małe i średnie przedsiębiorstwa.
- Polska: Krajowy System Oceny Skutków Regulacji (OSR) obejmuje obowiązkowe analizy skutków dla każdej regulacji, z uwzględnieniem konsultacji międzyresortowych i publicznych.

Wdrożenie jednolitego systemu OSR w całej UE oraz utworzenie Europejskiej Agencji ds. Koordynacji Regulacyjnej powinno zakończyć się w pierwszym kwartale roku 2026.

Wprowadzenie zintegrowanego systemu Oceny Skutków Regulacji jest niezbędne dla poprawy efektywności legislacyjnej UE. Harmonizacja procesów regulacyjnych, utworzenie agencji koordynacyjnej oraz wdrożenie cyfrowych narzędzi analitycznych pozwoli na zmniejszenie obciążeń administracyjnych, zwiększenie konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw oraz zapewnienie lepszej spójności polityk unijnych. Komisja Europejska powinna uczynić reformę OSR priorytetem do końca 2025 roku, aby stworzyć bardziej przejrzyste i efektywne środowisko regulacyjne dla państw członkowskich oraz przedsiębiorstw.

- **Stabilność i przewidywalność regulacji unijnych.** Środowiska przemysłowe wielokrotnie wskazywały na problem rosnącej liczby aktów prawnych i regulacji, które wprowadzane są w sposób fragmentaryczny, często bez pełnej analizy ich wzajemnych skutków i wpływu na konkurencyjność gospodarki Unii Europejskiej. Taki brak skoordynowanego podejścia osłabia zdolność europejskich przedsiębiorstw do konkurencyjności na globalnym rynku i podważa jednolitość rynku wewnętrznego. Dlatego konieczne jest przyjęcie bardziej systemowego i pragmatycznego podejścia do procesu legislacyjnego na poziomie unijnym. Jednym z najważniejszych postulatów przemysłu jest harmonizacja regulacji, która zapewni spójne zasady w całej UE. Obecnie różnice interpretacyjne i implementacyjne między państwami członkowskimi prowadzą do fragmentacji rynku, utrudniając przedsiębiorstwom działanie transgraniczne. Przykładem są różne podejścia do implementacji Dyrektywy o zrównoważonym finansowaniu (2020/852) czy Rozporządzenia w sprawie ujawniania informacji (2019/2088), które stwarzają trudności w spełnianiu wymogów regulacyjnych przez firmy działające w wielu krajach. Komisja Europejska powinna wprowadzić jednolite wytyczne dotyczące wdrażania kluczowych regulacji, aby zapewnić ich spójność i ograniczyć koszty administracyjne. Każda nowa propozycja legislacyjna powinna być obligatoryjnie poprzedzona szczegółową oceną skutków regulacji. Komisja Europejska musi przyjąć jednolity wzór Oceny Skutków Regulacji (OSR), który uwzględniałby nie tylko wpływ na środowisko i społeczeństwo, ale przede wszystkim na konkurencyjność europejskiej gospodarki w skali globalnej. W tym kontekście konieczne jest wprowadzenie zasady, że każda nowa regulacja musi być oceniana pod kątem jej skutków dla zdolności konkurencyjnej UE w relacji do głównych rywali, takich jak USA, Chiny czy Indie. Przykładem dobrych praktyk jest model stosowany w USA, gdzie Office of Information and Regulatory Affairs (OIRA) analizuje każdą regulację pod kątem jej wpływu na gospodarkę. Podobne podejście powinno zostać wdrożone w UE, aby uniknąć sytuacji, w której nowe przepisy generują nadmierne koszty dla przemysłu i zmniejszają jego globalną konkurencyjność. Wprowadzanie nowych regulacji musi być poprzedzone odpowiednio długimi okresami przejściowymi, aby umożliwić przedsiębiorstwom dostosowanie się do nowych wymagań. Aby zapobiec nadmiernemu obciążeniu legislacyjnemu, należy wprowadzić zasadę, zgodnie z którą wprowadzenie każdej nowej regulacji musi wiązać się z uchYLENIEM lub znaczącym uproszczeniem co najmniej dwóch istniejących przepisów. Taka zasada jest z powodzeniem stosowana w Kanadzie i w Wielkiej Brytanii, gdzie przyczyniła się do ograniczenia biurokracji i poprawy otoczenia regulacyjnego dla biznesu. Każda nowa regulacja wprowadzana przez Komisję Europejską powinna obligatoryjnie wskazywać konkretne źródła finansowania jej wdrożenia. W praktyce oznacza to, że regulacje wymagające od przedsiębiorstw znacznych nakładów finansowych muszą być wspierane mechanizmami pomocowymi, takimi jak fundusze unijne, instrumenty finansowe Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) czy rynkowe narzędzia finansowania, np. zielone obligacje. Bez jasno określonych źródeł finansowania nowe regulacje będą stanowiły nieproporcjonalne obciążenie dla przedsiębiorstw, szczególnie dla małych i średnich firm. Należy stworzyć stałe ramy konsultacji z przedstawicielami przemysłu,

związkami zawodowymi i organizacjami pozarządowymi. Taki mechanizm pozwoli na lepsze uwzględnienie realnych potrzeb gospodarki w procesie legislacyjnym. Bardzo istotne jest również prawidłowe badanie następcze skutków wprowadzanych regulacji, co powinno być również przedmiotem reformy.

- **Reforma unijnej polityki konkurencji.** Reforma tej, prowadzonej przez Dyрекcję Generalną ds. Konkurencji (DG COMP), polityki jest niezbędna, aby umożliwić europejskim przedsiębiorstwom osiągnięcie globalnej konkurencyjności w obliczu rosnącej rywalizacji gospodarczej z państwami trzecimi. Obecne regulacje oparte na art. 101 i 102 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz Rozporządzeniu Rady (WE) nr 139/2004 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw skutecznie chronią rynek wewnętrzny przed monopolami, ale nie uwzględniają nowych wyzwań związanych z globalizacją oraz specyfiką rywalizacji z firmami z USA, Chin czy Japonii. Konieczna jest głęboka rewizja tych zasad, aby umożliwić rozwój europejskich czempionów przemysłowych zdolnych do skutecznej konkurencji na światowym rynku. Unijne przepisy, takie jak Rozporządzenie nr 139/2004, koncentrują się na przeciwdziałaniu nadmiernej koncentracji na rynku wewnętrznym UE, co często uniemożliwia europejskim firmom osiągnięcie skali operacyjnej niezbędnej do globalnej konkurencji. Przykładem tego problemu jest decyzja DG COMP o zablokowaniu fuzji między Siemens i Alstom, która miała stworzyć silnego konkurenta dla chińskiego CRRC na rynku kolejowym. Tego rodzaju decyzje ignorują kontekst globalny i ograniczają zdolności europejskich firm do rywalizacji z przedsiębiorstwami subsydiowanymi przez państwa trzecie. Reforma unijnej polityki konkurencji powinna uwzględniać nową definicję rynku właściwego, która obejmie globalny kontekst. Komisja Europejska powinna wprowadzić mechanizm „testu strategicznego”, który oceni, czy dana fuzja lub przejęcie przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności UE na arenie międzynarodowej. Taki mechanizm mógłby zostać wdrożony w ramach zapowiedzianej na 2025 rok rewizji wytycznych dotyczących pomocy państwa i polityki konkurencji. Komisja Europejska powinna do końca 2025 roku przedstawić projekt reformy polityki konkurencji, uwzględniający nowe mechanizmy oceny strategicznej oraz zmiany w przepisach dotyczących pomocy państwa. W pierwszym półroczu 2025 roku powinny zostać przeprowadzone konsultacje z kluczowymi interesariuszami, w tym z organizacjami branżowymi i państwami członkowskimi, aby zapewnić skuteczne wdrożenie nowych regulacji.
- **Uproszczenie i ujednolicenie zasad zamówień publicznych w UE** – istotny element promowania europejskiego przemysłu i konkurencyjności na globalnym rynku. Unijny system zamówień publicznych, uregulowany w głównej mierze przez dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2014/24 w sprawie zamówień publicznych (dyrektywa klasyczna) oraz 2014/25 w sprawie zamówień publicznych w sektorach wodnym, energetycznym, transportowym i usługach pocztowych (dyrektywa sektorowa), stanowi fundament funkcjonowania rynku wewnętrznego. Pomimo tego, w praktyce wdrożenie tych regulacji napotyka na liczne przeszkody, wynikające z

różnic w interpretacji, wdrożeniu i egzekwowaniu przepisów w poszczególnych państwach członkowskich. Brak harmonizacji zasad i nierówności w ich stosowaniu pomiędzy państwami członkowskimi osłabiają potencjał europejskiego przemysłu w rywalizacji z podmiotami z państw trzecich, które często korzystają z mniej restrykcyjnych przepisów środowiskowych, społecznych czy podatkowych. Zakłócają również równe traktowanie państw członkowskich. Problemy te są szczególnie widoczne w kontekście wprowadzania nowych regulacji, takich jak Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1542 w sprawie baterii i odpadów z baterii (rozporządzenie bateryjne), które, poprzez uwzględnienie krajowych miksu energetycznych, może prowadzić do nierównego traktowania przedsiębiorstw i państw członkowskich. Rozporządzenie bateryjne, wymagające od producentów uwzględnienia emisji wynikających z miksu energetycznego państwa w którym produkują, a nie miksu energetycznego z którego korzysta dane przedsiębiorstwo, w praktyce dyskryminuje przedsiębiorstwa z krajów o wysokim udziale węgla w miksie energetycznym, takie jak Polska czy Czechy. Choć celem regulacji jest promocja zrównoważonego rozwoju, nie uwzględnia ona faktu, że transformacja energetyczna przebiega w różnym tempie w poszczególnych państwach członkowskich, a poszczególne przedsiębiorstwa mogą korzystać z innego miksu energetycznego niż kraj w którym funkcjonują. Tego typu podejście prowadzi do de facto nierównego traktowania przedsiębiorstw, co stoi w sprzeczności z zasadą równości zapisanej w art. 18 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Takie podejście prowadzi do osłabienia lokalnego przemysłu baterii i może skutkować nie tylko nierównym traktowaniem w ramach wspólnego rynku ale i zwiększeniem zależności UE od importu z państw trzecich, takich jak Chiny czy Korea Południowa.

Pilna reforma systemu zamówień publicznych powinna uwzględniać następujące działania:

- Jednolite kryteria oceny zamówień publicznych w UE - kryteria środowiskowe, społeczne i gospodarcze powinny być harmonizowane na poziomie unijnym, aby uniknąć sytuacji, w której państwa członkowskie wprowadzają lokalne interpretacje powodujące różnice w dostępie do rynku. Na przykład emisje związane z mikсами energetycznymi krajów członkowskich nie powinny stanowić czynnika dyskryminującego producentów z poszczególnych krajów.
- Transparentność i uproszczenie procedur - Dyrektywy 2014/24/UE i 2014/25/UE powinny zostać zrewidowane w celu uproszczenia procedur przetargowych, szczególnie dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Obecne wymogi administracyjne są dla wielu firm barierą w uczestnictwie w zamówieniach publicznych, co ogranicza konkurencję i innowacyjność.
- Utworzenie Europejskiego Mechanizmu Monitoringu Zamówień Publicznych - mechanizm ten, zarządzany przez Dyрекję Generalną ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP (DG GROW), mógłby zapewnić regularny monitoring i raportowanie na temat przestrzegania zasad równego traktowania oraz identyfikację przeszkód administracyjnych utrudniających dostęp do rynków zamówień publicznych.

Jednocześnie powinny zostać wprowadzone preferencje w zamówieniach publicznych - wzorem USA, które w ramach ustawy Buy American Act promują wykorzystanie lokalnych produktów w zamówieniach publicznych, UE powinna umożliwić państwom członkowskim preferencje dla europejskich przedsiębiorstw w przetargach finansowanych z budżetów krajowych lub unijnych. Komisja Europejska powinna również wprowadzić obowiązkowe, dodatkowe narzędzie oceny skutków regulacji dla każdego nowego aktu prawnego wpływającego na zamówienia publiczne, z naciskiem na analizę potencjalnych nierówności między państwami członkowskimi. Rewizja zasad pomocy państwa, w tym Wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię (2022/C 80/01), powinna umożliwić państwom członkowskim większą elastyczność w subsydiowaniu projektów strategicznych, w tym przetargów na innowacyjne technologie. W zakresie takich technologii (np. sektor mikroprocesorów i półprzewodników) UE powinna wdrożyć program analogiczny do amerykańskiego CHIPS Act, który przewiduje znaczące subsydia i preferencje dla producentów krajowych. Podobny kompleksowy program powinien zostać wprowadzony dla sektora niskoemisyjnych technologii, w tym produkcji baterii, technologii jądrowych (w tym SMR), technologii OZE, wodoru i infrastruktury energetycznej, wspieranego przez rewizję Rozporządzenia w sprawie transeuropejskiej sieci energetycznej (TEN-E) oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 w sprawie europejskiego prawa o klimacie (European Climate Law). Do końca 2025 roku Komisja Europejska powinna przedstawić projekt rewizji dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE, utworzyć Europejski Mechanizm Monitoringu Zamówień Publicznych, a także wprowadzić zmiany w Rozporządzeniu Bateriajnym oraz w innych aktach prawnych wpływających na zamówienia publiczne.

- **Uproszczenie finansowania publicznego - redukcja ram pomocy publicznej** - Uproszczenie finansowania publicznego poprzez redukcję ram pomocy publicznej który przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności gospodarki Unii Europejskiej oraz przyspieszenia realizacji kluczowych projektów rozwojowych. Obecny system, choć zaprojektowany w celu ochrony zasad wspólnego rynku i zapobiegania nieuczciwej konkurencji między państwami członkowskimi, często staje się przeszkodą w efektywnym i szybkim udzielaniu wsparcia finansowego. Prawo Unii Europejskiej w zakresie pomocy publicznej jest regulowane przede wszystkim przez art. 107–109 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Przepisy te zakładają, że pomoc państwa, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji, jest co do zasady niezgodna z rynkiem wewnętrznym, chyba że Komisja Europejska zatwierdzi ją jako zgodną na podstawie określonych wyjątków. W praktyce oznacza to konieczność zgłaszania przez państwa członkowskie planowanych programów pomocowych do Komisji oraz uzyskania jej zgody, co często jest procesem czasochłonnym i obciążonym nadmierną biurokracją. Problemy wynikające z obecnych ram:
 - Złożoność procedur: Wymóg szczegółowego uzasadniania zgodności pomocy z unijnymi zasadami konkurencji sprawia, że proces zatwierdzania wsparcia finansowego staje się długi i skomplikowany.

- Ograniczona elastyczność: Ramy pomocy publicznej są często zbyt sztywne, co utrudnia szybkie reagowanie na kryzysy gospodarcze lub potrzeby wynikające z nagłych zmian na rynku.
- Brak harmonizacji w zastosowaniu zasad: Niektóre państwa członkowskie, dysponujące większym doświadczeniem i zasobami administracyjnymi, potrafią skuteczniej wykorzystać istniejące przepisy, co prowadzi do nierównowagi w dostępie do pomocy publicznej.
- Bariera dla projektów transgranicznych: Wspólne inicjatywy, takie jak międzynarodowe projekty infrastrukturalne, często napotykają trudności związane z różnicami w interpretacji i wdrażaniu przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Aby zwiększyć efektywność finansowania publicznego w UE, konieczne jest uproszczenie i dostosowanie ram prawnych dotyczących pomocy publicznej do współczesnych wyzwań gospodarczych poprzez między innymi:

- Skrócenie procedur zatwierdzania: Wprowadzenie mechanizmów automatycznego zatwierdzania określonych rodzajów pomocy, takich jak wsparcie na rzecz zeroemisyjnej transformacji, cyfryzacji, infrastruktury strategicznej czy przemysłu obronnego.
- Rozszerzenie zakresu pomocy de minimis: Zwiększenie progów wsparcia, które może być udzielane bez obowiązku zgłaszania do Komisji Europejskiej. Pozwoli to na szybsze i bardziej elastyczne finansowanie mniejszych projektów.
- Zwiększenie elastyczności w kryzysie: Wprowadzenie stałych mechanizmów umożliwiających szybkie uruchamianie pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych, takich jak kryzysy energetyczne, konflikty geopolityczne czy pandemia.
- Harmonizację zasad: Ujednolicenie interpretacji przepisów przez państwa członkowskie w celu zapewnienia równego traktowania beneficjentów pomocy publicznej w całej UE.
- Wsparcie dla projektów transgranicznych: Utworzenie specjalnych instrumentów umożliwiających łatwiejsze finansowanie wspólnych inicjatyw między państwami członkowskimi, np. w obszarze infrastruktury lub zielonych technologii.
- Cyfryzację procesów: Wprowadzenie jednolitego systemu zgłaszania i monitorowania pomocy publicznej opartego na nowoczesnych technologiach, co przyspieszy procedury i zwiększy transparentność.

Uproszczenie ram pomocy publicznej przyczyni się do szybszego realizowania inwestycji w kluczowe sektory, takie jak energia, przemysł zaawansowanych technologii, przemysł obronny czy infrastruktura strategiczna. Zwiększy to konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw na globalnym rynku, a także umożliwi UE skuteczniejsze reagowanie na wyzwania związane z transformacją gospodarczą i technologiczną.

- **Uproszczenie, ujednolicenie i przyspieszenie procesów wydawania pozwoleń oraz decyzji administracyjnych w UE.** Obecne procedury wciąż są zbyt złożone i

czasochłonne, co skutkuje opóźnieniami w realizacji inwestycji strategicznych, takich jak budowa infrastruktury energetycznej, rozwój przemysłu zbrojeniowego czy przede wszystkim - innowacyjnych technologii. Każda decyzja administracyjna dotycząca inwestycji strategicznych oraz innowacyjnych powinna być wydawana w określonym maksymalnym terminie, nie dłuższym niż łącznie 6 miesięcy. Po upływie tego czasu, w przypadku braku decyzji, obowiązywałaby zasada milczącej zgody, co pozwoliłoby na automatyczne rozpoczęcie realizacji inwestycji. Obecna Dyrektywa o ocenie oddziaływania na środowisko (EIA, 2011/92/UE) nakłada zbyt uciążliwe wymagania na projekty strategiczne, co prowadzi do znacznych opóźnień. Należy wprowadzić uproszczenia, które umożliwią szybsze zatwierdzanie inwestycji w kluczowych sektorach, takich jak infrastruktura energetyczna, transportowa czy zbrojeniowa. Szczególny priorytet powinny mieć projekty związane z dekarbonizacją przemysłu, budową bezpieczeństwa energetycznego, niskoemisyjną energetyką, inwestycje infrastrukturalne oraz produkcja dóbr podwójnego zastosowania. Rewizja Dyrektywy powinna uwzględniać również szczególne potrzeby projektów przemysłowych i biznesowych o istotnym znaczeniu dla gospodarki europejskiej. Wymagania związane z oceną oddziaływania na środowisko często prowadzą do nieuzasadnionych opóźnień, co skutecznie zniechęca inwestorów do realizacji projektów w UE. Nowe przepisy powinny ograniczyć zakres raportowania dla inwestycji o niskim wpływie środowiskowym oraz zapewnić uproszczone procedury dla projektów związanych z transformacją energetyczną, dekarbonizacją przemysłu i rozwojem innowacyjnych technologii. Wprowadzenie mechanizmów rekompensat za każdy dzień opóźnienia w wydawaniu decyzji zwiększyłoby odpowiedzialność administracji za ich terminowość. Takie rozwiązania są już z powodzeniem stosowane w krajach takich jak Niemcy i Holandia i powinny zostać wdrożone na poziomie unijnym. Postępowania administracyjne powinny być dostępne wyłącznie dla stron bezpośrednio zainteresowanych oraz organizacji posiadających uzasadniony interes prawny. Obecny system, który umożliwia udział szerokiego grona interesariuszy, jest często wykorzystywany do blokowania projektów przez organizacje działające w złej wierze. Ograniczenie liczby uczestników pozwoliłoby na przyspieszenie procesów decyzyjnych. W przypadku inwestycji transgranicznych, takich jak budowa gazociągów czy połączeń energetycznych, należy wyeliminować wymóg podwójnego uzyskiwania pozwoleń w każdym z państw członkowskich. Rewizja Rozporządzenia TEN-E (2022/869) powinna uwzględniać nowe potrzeby związane z rozwijaniem infrastruktury transgranicznej, która jest niezbędna do zapewnienia bezpieczeństwa (w tym energetycznego) energetycznego UE.

- **Uproszczenie ram prawnych i procesów współpracy przedsiębiorstw unijnych, szczególnie w sektorach strategicznych**, takich jak surowce krytyczne, energetyka, przemysł obronny czy zaawansowane technologie. Unijne przepisy dotyczące ochrony konkurencji, w szczególności art. 101 i 102 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), mają na celu zapobieganie monopolizacji i praktykom antykonkurencyjnym. Jednak w obecnej formie przepisy te utrudniają realizację wspólnych zamówień na surowce, koordynację działań w zakresie badań i rozwoju oraz

standaryzację technologii w sektorach strategicznych. Rewizja ram prawnych w zakresie współpracy przedsiębiorstw powinna skupić się na wypracowaniu elastyczniejszych mechanizmów współpracy, które nie będą naruszać zasad konkurencji, ale pozwolą na skuteczne wspólne działania w kluczowych obszarach. Konieczna jest rewizja Wytocznych Komisji Europejskiej dotyczących współpracy horyzontalnej (2023/C 24/03) poprzez wprowadzenie wyjątków sektorowych dla branż strategicznych, takich jak surowce krytyczne, energetyka czy technologie cyfrowe. Wytoczne te powinny jasno definiować, w jakich przypadkach wspólne działania przedsiębiorstw, takie jak wspólne zakupy surowców czy badania i rozwój, są dozwolone bez naruszania zasad konkurencji. Stworzenie paneuropejskiego mechanizmu wspólnych zamówień na surowce strategiczne na wzór Instrumentu na rzecz Wsparcia Wspólnych Zamówień w ramach programu EU Energy Platform. Mechanizm ten mógłby być rozszerzony na inne sektory, takie jak metale ziem rzadkich, lit, kobalt czy półprzewodniki. Instrument ten powinien obejmować preferencje dla przedsiębiorstw unijnych, wspierając lokalne łańcuchy dostaw oraz zmniejszając zależność od importu z państw trzecich. Rozszerzenie zakresu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 w sprawie transeuropejskiej infrastruktury energetycznej (TEN-E) poprzez uwzględnienie wspólnych projektów przemysłowych, takich jak budowa hubów wodorowych czy infrastruktury magazynowej dla surowców krytycznych, jako projektów wspólnego zainteresowania (Projects of Common Interest, PCI) pozwoliłoby na przyspieszenie realizacji kluczowych inwestycji oraz uzyskanie preferencyjnego finansowania z funduszy unijnych. Wprowadzenie specjalnych programów wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) które powinny ułatwiać MŚP uczestnictwo w wspólnych inicjatywach przemysłowych, takich jak zamówienia publiczne czy projekty badawczo-rozwojowe, poprzez uproszczenie procedur administracyjnych i zmniejszenie kosztów uczestnictwa. Uproszczenie i standaryzacja współpracy między przedsiębiorstwami unijnymi przyniosłaby znaczące korzyści w zakresie bezpieczeństwa energetycznego. Mechanizmy agregowania zamówień pozwoliłyby na bardziej efektywne zarządzanie zasobami energetycznymi oraz surowcami krytycznymi, co wzmocniłoby odporność UE na zewnętrzne wstrząsy. Rozwój Europejskiego Instrumentu na rzecz Wzmocnienia Przemysłu Obronnego poprzez Wspólne Zamówienia (EDIRPA) powinien obejmować nie tylko technologie wojskowe, ale również dobra podwójnego zastosowania, takie jak systemy cyberbezpieczeństwa i systemy komunikacyjne. UE powinna również uprościć procedury w ramach Europejskiego Funduszu Obronności, aby zmniejszyć bariery dla udziału MŚP.

- **Nowe ramy lobbingu.** Obecne zasady nie są transparentne i stoją w sprzeczności z ochroną konkurencji. Lobbing w UE może być stosowany tylko przez organizacje w całości należące i finansowane do podmiotów z państw członkowskich. Nowe zasady muszą wpisywać się w szerszą reformę UE. O ile konieczna jest generalnie deregulacja oraz powstrzymanie inflacji prawa w UE, o tyle konieczne jest zaostreżenie zasad lobbingu.

5. Na zakończenie:

Europa znajduje się na rozdrożu. Obecne decyzje zadecydują o tym, czy stanie się zakładnikiem własnych ambicji klimatycznych i zależności od państw trzecich, czy odzyska swoją pozycję globalnego lidera gospodarczego. Aby tak się stało, Europa musi postawić na pragmatyzm, innowacyjność oraz odbudowę swojej bazy przemysłowej. Czas na działanie jest teraz – każde opóźnienie oznacza dalszą utratę konkurencyjności i bezpieczeństwa. Polska, jako państwo przewodniczące Radzie UE, ma wyjątkową możliwość wpływania na kształt przyszłych regulacji i strategii. W interesie Polski jest promowanie rozwiązań wspierających konkurencyjność europejskiego przemysłu, wzmacniających niezależność energetyczną i surowcową oraz gwarantujących zrównoważony rozwój gospodarczy. Polska prezydencja powinna dążyć do pilnej i jednoznacznej rezygnacji Unii Europejskiej z Zielonego Ładu, wprowadzenia mechanizmów wsparcia dla sektorów energochłonnych, pozyskania realnego finansowania i szerokiej deregulacji, w tym zablokowania szkodliwych przepisów, które mogą pogłębić kryzys gospodarczy. Bez odważnych decyzji Europa ryzykuje bezpowrotną utratę swojej pozycji jako centrum światowego przemysłu i innowacji. Prezentowana w tym raporcie kompleksowa strategia ma na celu przywrócenie równowagi gospodarczej, odbudowę europejskiego przemysłu, zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i wzmocnienie strategicznej niezależności, co w rezultacie ma podnieść poziom życia obywateli Unii Europejskiej i zapewnić jej konkurencyjność w trudnych czasach.